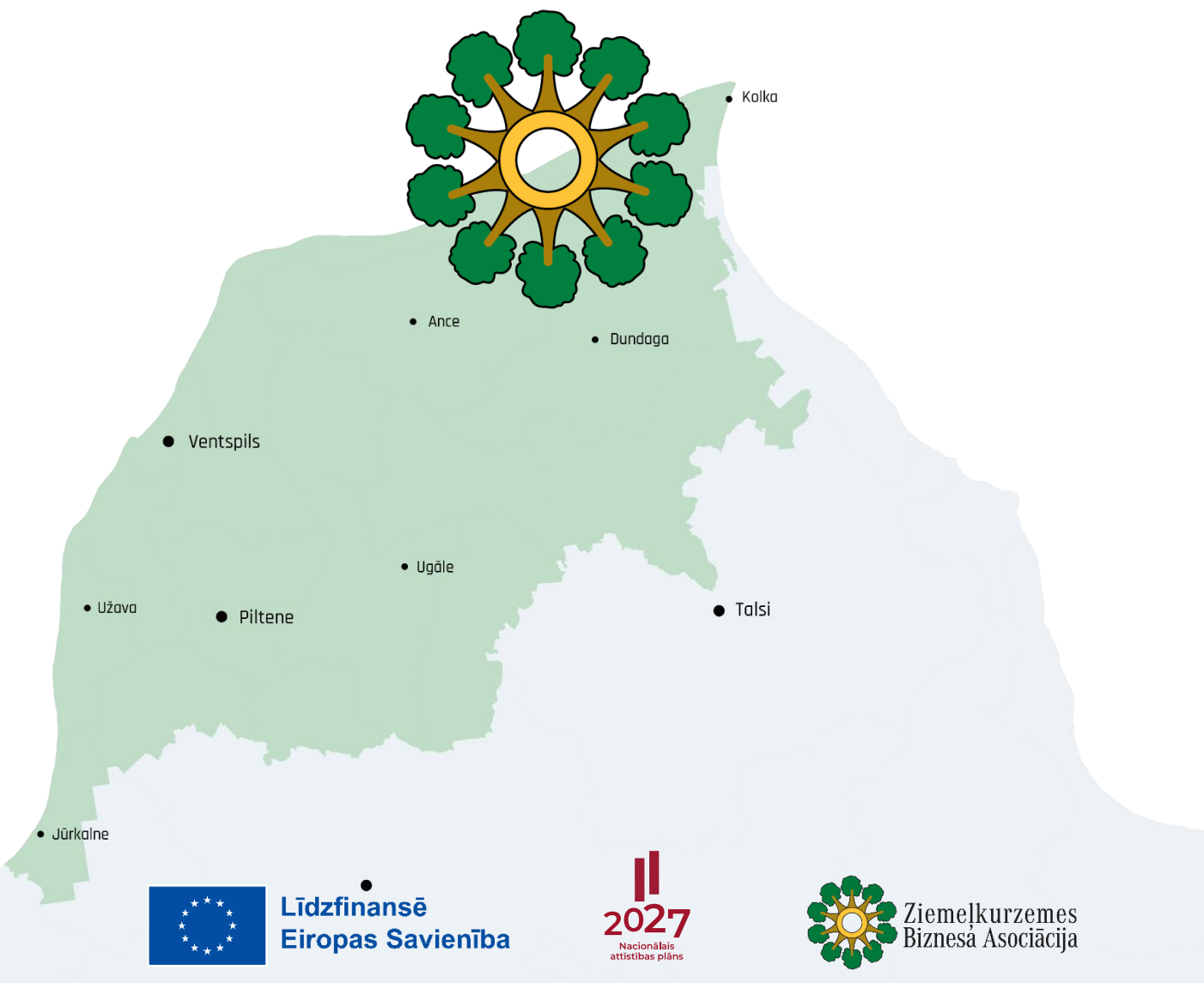

Biedrības
“Ziemeļkurzemes biznesa asociācija”

SABIEDRĪBAS VIRZĪTAS
VIETĒJĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA
2023 - 2027

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Ziemeļkurzemes
Biznesa Asociācija

Apstiprināta biedrības padomes sēdē: 25.09.2023.

Apstiprināta stratēģiju atlases komitejā: 19.10.2023.

SATURA RĀDĪTĀJS

KOPSAVILKUMS	4
STRATĒĢIJAS SASKAŅOTĪBA AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	6
1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS	10
1.1. Darbības teritorija.....	10
1.1.1. Vispārējais ģeogrāfiskais apskats	10
1.1.2. Sociālekonomiskais apskats	13
1.1.3. Biedrības ZBA darbības teritorijas pamatojums	15
1.2. Partnerības principa nodrošināšana	17
1.3. Teritorijas SVID izvērtējums	18
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze	23
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums	23
2. STRATĒĢISKĀ DAĻA.....	25
2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi	25
2.2. Sasniedzamie rezultāti	26
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana	26
3. RĪCĪBAS PLĀNS	28
3.1. Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna intervencē 2023. – 2027.gadam	28
3.1.1. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai.....	32
3.2. Programmas zivsaimniecības attīstībai 3.prioritātē 2023. – 2027.gadam	35
3.2.1. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai.....	38
3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums.....	40
4. SVVA STRATĒĢIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA.....	41
4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošām organizācijām	41
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. - 2027.gadam un ES Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu specifiskajiem atbalsta mērķiem	42
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana	45
4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra	48
4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija	49
5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS	51
PIELIKUMI.....	52
P1. Stratēģijas sasaiste ar iepriekšējā plānošanas periodā sasniegtiem rezultātiem.	53
P2. SVVA stratēģijas izstrādes procesa apraksts	55

KOPSAVILKUMS

Biedrība “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” (biedrība ZBA) sagatavojusi sabiedrības virzītas vietējās attīstības (SVVA) stratēģiju, kuru īsteno, piesaistot Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) fonda un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) finansējumu.

Biedrības ZBA darbības teritorija ir Talsu novada Dundagas, Kolkas, Īves, Lubes un Valdgales pagasti, Ventspils novads un Ventspils valstspilsēta.

Vīzija:

Ziemeļkurzeme ir sakārtota un pievilcīga dzīves vide, kurā dzīvo sociāli aktīvi iedzīvotāji un darbojas radoši un konkurētspējīgi uzņēmumi.

Stratēģiskie mērķi un rīcības:

1. Tabula

Apzīm.	Mērķis / Rīcība	ELFLA	EJZAF
		atbalsta apmērs (% pret kopējo)	atbalsta apmērs (% pret kopējo)
M1	Konkurētspējīga un ilgtspējīga lauku uzņēmējdarbība	51	
ELFLA1	Augstas pievienotās vērtības radīšana		
ELFLA2	Mikro un mazo uzņēmumu attīstības veicināšana		
ELFLA3	“Lauku biļete” uzņēmējdarbībai		
M2	Pievilcīga dzīves vide un aktīvas lauku kopienas	49	
ELFLA4	Uz vietējās kopienas vajadzībām balstītas publiskās infrastruktūras izveide		
ELFLA5	Kopienas stiprināšana un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana		
ELFLA6	Jauniešu iniciatīvu atbalsts		
ELFLA7	Sadarbības pasākumi		
M3	Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē		51
EJZAF1	Jūras piekrastes ekonomikas veicināšana un dažādošana		
EJZAF2	Sabalansēta un ilgtspējīga piekrastes tūrisma attīstība		
EJZAF3	Vides resursu līdzsvarota izmantošana un piekrastes dabas vērtību saglabāšana		
EJZAF4	Zvejas un jūras kultūras mantojuma saglabāšana un pieejamība		
EJZAF5	Sadarbības pasākumi		
M4	Sakārtota un labiekārtota osta zivsaimniecības nodrošināšanai		49
EJZAF6	Ostu un zivju izkraušanas vietu infrastruktūras attīstīšana		

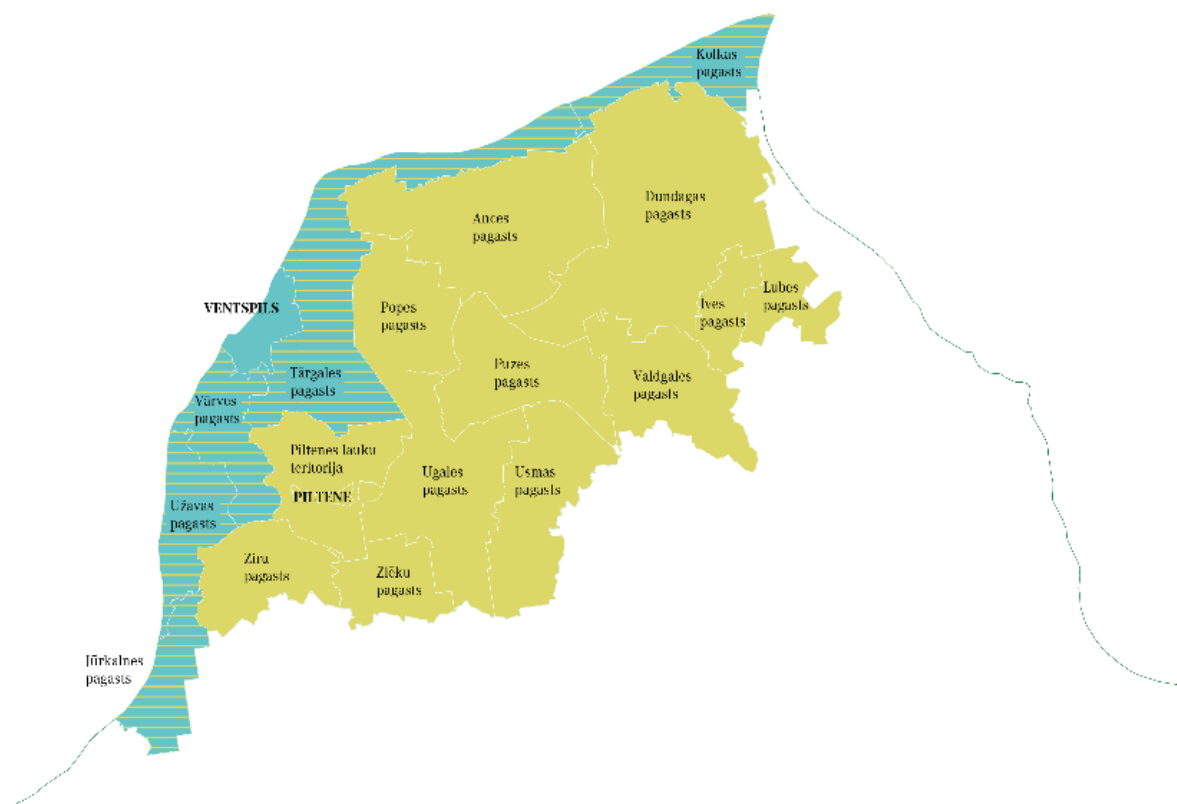
Stratēģijas izstrāde uzsākta 2022.gada otrajā pusē un turpinās 2023.gadā.

Biedrībā “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” ir 44 biedri (dati par 01.06.2023). Organizācijas padome ir pastāvīgi funkcionējoša lēmēj institūcija, tā sastāv no 12 locekļiem: 2 – pašvaldības pārstāvji, 5 – sabiedrības pārstāvji (no kuriem 2 – lauku sieviešu pārstāvji un 1 – jauniešu pārstāvis), 5 – uzņēmēju pārstāvji (no kuriem 4 – zivsaimniecības uzņēmēji un 1 – lauksaimnieks).

Biedrības ZBA darbības teritorijā Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) fonda finansējums pieejams divos novados: Talsu (Dundagas, Lubes, Īves un Valdgales pagasti) un Ventspils (Ances, Piltēnes, Popes, Puzes, Ugāles, Usmas, Ziru, Zlēku pagasti un Piltēnes pilsēta).

Eiropas Jūrlietu, zivsaimniecības un akvakultūras fonda (EJZAF) finansējums pieejams Talsu novada Kolkas pagastā, Ventspils novada Tārgales, Vārves, Užavas, Jūrkalnes pagastā un Ventspils valstspilsētā.

Piekrastes pagastos: Kolkas, Tārgales, Vārves, Užavas, Jūrkalnes, atbalsts no ELFLA fonda ir iespējams tikai gadījumos, kad to nevar saņemt no EJZAF fonda.

VRG teritorija: ELFLA - Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai finansējums pieejams visā biedrības ZBA teritorijā, izņemot Ventspils valstspilsētas teritoriju.

ZVRG teritorija: EJZAF - Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda finansējums pieejams piekrastes pagastos un Ventspils valstspilsētā.

STRATĒĢIJAS SASKAŅOTĪBA AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” darbības teritorija atrodas Kurzemes plānošanas reģionā, ietverot visu Ventspils novadu, daļu no Talsu novada Dundagas, Kolka, Īves, Lubes un Valdgales pagastus un Ventspils valstspilsētu.

Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam ¹(NAP2027) stratēģiskie mērķi: “Vienlīdzīgas iespējas”, “Produktivitāte un ienākumi”, “Sociālā uzticēšanās”, “Reģionālā attīstība”.

2. Tabula

Mērķis	Rīcība (sasniedzamie rezultāti 2.2. nodaļā)	Talsu novada Attīstības programma 2022.-2028. gadam ²		Ventspils valstspilsētas pašvaldības un Ventspils novada pašvaldības kopīgā attīstības programma 2021.-2027.gadam ³			
		Mērķis	Rīcības virziens	Mērķis	Ventspils novada Rīcības virziens	Mērķis	Ventspils valstspilsētas Rīcības virziens
M1. Konkurētspējīga un ilgtspējīga lauku uzņēmējdarbība	ELFLA1 Augstas pievienotās vērtības radīšana	SM3 Viedi izmantotos resursos un zaļā domāšanā balstīta ekonomiskā attīstība	RV16 Uzņēmējdarbības attīstība	SM3 Konkurētspējīga komercdarbības vide daudzveidīgu pakalpojumu un ražošanas attīstībai VTP3 Labvēlīga vide uzņēmējdarbības attīstībai	RV12 Uzņēmējdarbība RV13 Tūrisms		
	ELFLA2 Mikro un mazo uzņēmumu attīstības veicināšana		RV16 Uzņēmējdarbības attīstība RV17 Tūrisms un viesmīlības pakalpojumi		RV12 Uzņēmējdarbība RV13 Tūrisms		
	ELFLA3 “Lauku biļete” uzņēmējdarbības uzsākšanai		RV16 Uzņēmējdarbības attīstība		RV12 Uzņēmējdarbība		

¹ <https://www.pkc.gov.lv/lv/nap2027>

² <https://www.talsunovads.lv/lv/attistibas-programma>

³ <https://ventspilsnovads.lv/publikacijas/attistibas-programma/>

Mērķis	Rīcība (sasniedzamie rezultāti 2.2. nodaļā)	Talsu novada Attīstības programma 2022.-2028. gadam		Ventspils valstspilsētas pašvaldības un Ventspils novada pašvaldības kopīgā attīstības programma 2021.-2027.gadam			
		Mērķis	Rīcības virziens	Mērķis	Ventspils novada Rīcības virziens	Mērķis	Ventspils valstspilsētas Rīcības virziens
	ELFLA3 “Lauku biļete” uzņēmējdarbības uzsākšanai		RV16 Uzņēmējdarbības attīstība		RV12 Uzņēmējdarbība		
M2. Pievilcīga dzīves vide un aktīvas lauku kopienas	ELFLA4 Uz vietējās kopienas vajadzībām balstītas publiskās infrastruktūras izveide	SM2 Ilgtspējīga un daudzveidīga vide un mobilitāte	RV3 Kultūrvide RV4 Kultūrvēsturiskais mantojums RV10 Publiskā ārtelpa RV12 Vide un dabas resursi RV17 Tūrisms un viesmīlības pakalpojumi	SM2 Dabiska, droša, sakārtota un pieejama vide dzīvei, darbam un atpūtai VTP2 Ilgtspējīga dzīves vide un droša infrastruktūra	RV11 Vide un publiskā ārtelpa RV3 Kultūra un kultūrvēsturiskais mantojums U.3.4.Sekmēt kultūrvēsturiskā mantojuma apsaimniekošanu un aizsardzību		
	ELFLA5 Kopienas stiprināšana un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	SM1 Izglītota, aktīva, veselīga un radoša sabiedrība	RV1 Kopiena RV2 Izglītība un prasmes RV3 Kultūrvide RV5 Sports un aktīvā atpūta	SM1 Sociāli nodrošināta, veselīga, izglītota, radoša, aktīva un patriotiska sabiedrība	RV1 Kopiena RV2 Izglītība un prasmes RV3 Kultūra un kultūrvēsturiskais mantojums RV4 Sports un veselīgs dzīvesveids		
	ELFLA6 Jauniešu iniciatīvu atbalsts mērķauditorijai		RV1 Kopiena RV2 Izglītība un prasmes RV3 Kultūrvide RV5 Sports un aktīvā atpūta		RV1 Kopiena U.1.3. Īstenot jaunatnes politiku		
	ELFLA7 Lauku uzņēmēju un kopienas iedvesmojoša sadarbības un iesaistīšanās pieredze Latvijas un ES mērogā	SM4 Efektīva, atvērta pārvaldība un sadarbība	RV1 Kopiena		RV6 Pārvaldība un sadarbība		

Mērķis	Rīcība (sasniedzamie rezultāti 2.2. nodaļā)	Talsu novada Attīstības programma 2022.-2028. gadam		Ventspils valstspilsētas pašvaldības un Ventspils novada pašvaldības kopīgā attīstības programma 2021.-2027.gadam			
		Mērķis	Rīcības virziens	Mērķis	Ventspils novada Rīcības virziens	Mērķis	Ventspils valstspilsētas Rīcības virziens
M3. Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē	EJZAF1 Jūras piekrastes ekonomikas veicināšana	SM3 Viedi izmantotos resursos un zaļā domāšanā balstīta ekonomiskā attīstība	RV1 Kopiena RV12 Vide un dabas resursi RV16 Uzņēmējdarbības attīstība	SM3 Konkurētspējīga komercdarbības vide daudzveidīgu pakalpojumu un ražošanas attīstībai VTP3 Labvēlīga vide uzņēmējdarbības attīstībai	RV12 Uzņēmējdarbība	SM3: Sadarbībā balstīta ekonomika, kurā tiek realizēta digitalizācija un viedo tehnoloģiju izmantošana, veidots vienots piedāvājums investīciju piesaistei	P-6 Uzņēmējdarbības attīstība pilsētā
	EJZAF2 Sabalansēta piekrastes tūrisma attīstība		RV12 Vide un dabas resursi RV17 Tūrisms un viesmīlības pakalpojumi		RV13 Tūrisms	SM3: Sadarbībā balstīta ekonomika, kurā tiek realizēta digitalizācija un viedo tehnoloģiju izmantošana, veidots vienots piedāvājums investīciju piesaistei	P-7 Tūrisma attīstība
	EJZAF3 Vides resursu līdzsvarota izmantošana un piekrastes dabas vērtību saglabāšana	SM2 Ilgtspējīga un daudzveidīga vide un mobilitāte	RV12 Vide un dabas resursi RV13 Klimatnoturība un enerģētika	SM2 Dabiska, droša, sakārtota un pieejama vide dzīvei, darbam un atpūtai	RV11 Vide un publiskā ārtelpa	SM2. Pievilcīga un droša vide dzīvei, darbam un atpūtai	V -4 Ilgtspējīgas pilsētas transporta infrastruktūras, tās vietējās un reģionālās sasniedzamības, kā arī sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstība V -5 Ērts pievilcīgs, inovatīvs pilsētas labiekārtojums

Mērķis	Rīcība (sasniedzamie rezultāti 2.2. nodaļā)	Talsu novada Attīstības programma 2022.-2028. gadam		Ventpils valstspilsētas pašvaldības un Ventpils novada pašvaldības kopīgā attīstības programma 2021.-2027.gadam			
		Mērķis	Rīcības virziens	Mērķis	Ventpils novada Rīcības virziens	Mērķis	Ventpils valstspilsētas Rīcības virziens
M3. Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē	EJZAF4 Zvejas un jūras kultūras mantojuma saglabāšana un pieejamība		RV4 Kultūrvēsturiskais mantojums	SM1 Sociāli nodrošināta, veselīga, izglītota, radoša, aktīva un patriotiska sabiedrība	RV3 Kultūra un kultūrvēsturiskais mantojums	SM3: Sadarbībā balstīta ekonomika, kurā tiek realizēta digitalizācija un viedo tehnoloģiju izmantošana, veidots vienots piedāvājums investīciju piesaistei	P - 7 Tūrisma attīstība L-5 Daudzveidīga, intensīva, iedzīvotājus un apmeklētājus saistoša kultūras dzīve
	EJZAF5 Piekrastes uzņēmēju un kopienu iedvesmojoša sadarbības un iesaistīšanās pieredze Latvijas un ES mērogā	SM4 Efektīva, atvērta pārvaldība un sadarbība	RV1 Kopiena		RV6 Pārvaldība un sadarbība		
M4. Sakārtota un labiekārtota osta zivsaimniecības nodrošināšanai	RZ6 Ostu un zivju izkraušanas vietu infrastruktūras attīstīšana	SM3 Viedi izmantotos resursos un zaļā domāšanā balstīta ekonomiskā attīstība	RV16 Uzņēmējdarbības attīstība	SM3 Konkurētspējīga komercdarbības vide daudzveidīgu pakalpojumu un ražošanas attīstībai	RV12 Uzņēmējdarbība RV11 Vide un publiskā ārtelpa U.11.1. Sekmēt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu; R.11.1.3. Baltijas jūras piekrastes apsaimniekošana un attīstība	SM2. Pievilcīga un droša vide dzīvei, darbam un atpūtai	V -4 Ilgtspējīgas pilsētas transporta infrastruktūras, tās vietējās un reģionālās sasniedzamības, kā arī sabiedriskā transporta pakalpojumu attīstība P -4 Ventpils brīvostas stiprināšana un ar ostas darbību saistītu uzņēmumu attīstība

1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS

1.1. Darbības teritorija

1.1.1. Vispārējais ģeogrāfiskais apskats

Biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” (ZBA) darbības teritorija ir **Talsu novada** Dundagas, Kolkas, Īves, Lubes un Valdgailes pagasti, **Ventspils novada** Ances, Jūrkalnes, Piltenes, Popes, Puzes, Tārgales, Ugāles, Usmas, Užavas, Vārves, Ziru un Zlēku pagasts un Piltenes pilsēta un **Ventspils valstspilsēta**.

Biedrība ZBA darbojas kā LEADER/SVVA vietējās rīcības grupa (VRG) un zivsaimniecības vietējā rīcības grupa (ZVRG), tās darbības teritorijā iekļaujas 17 pagasti un 2 pilsētas.

Biedrības ZBA darbības teritorija robežojas ar VRG/ZVRG biedrības “Talsu partnerība”, VRG/ZVRG biedrības “Liepājas rajona partnerība” un VRG biedrības “Darīsim paši!” darbības teritoriju.

Iedzīvotāji

Partnerības teritorijā pēc Centrālās Statistikas pārvaldes (CSP) datiem uz 01.01.2022.⁴ ir **48 868** iedzīvotāji, lauku teritorijā – **15 804**. Iedzīvotāju blīvums lauku teritorijā – **4,5** iedz./km², kas, salīdzinājumā ar citu VRG darbības teritorijām, ir viens no zemākajiem Latvijā.

Attīstības centri

Neskatoties uz to, ka Ventspils valstspilsēta neatrodas VRG lauku teritorijā, tās ietekmes zona novērojama 20 km rādiusā un iekļauj Piltenes pilsētu, Piltenes, Tārgales, Popes un Vārves pagastus.

Biedrības ZBA darbības teritorija raksturojas ar lieliem mežu masīviem un ievērojamu viensētu īpatsvaru. Vietējie attīstības centri lielākoties ir bijušie pagastu administratīvie centri. Pašvaldību attīstības plānos ir noteikti sekojoši attīstības centri: Talsu novadā - Dundagas, Mazirbes, Kolkas, Anužu, Pūņu, Cīruļu, Tiņģeres ciems; Ventspils novadā - Ances, Jūrkalnes, Popes, Blāzmas, Stiklu, Tārgales, Ugāles, Usmas, Užavas, Vārves, Ventavas, Zūru, Ziru, Zlēkas ciems un Piltenes pilsēta.

Teritorija

Teritorijas kopplatība ir **3491 km²**.

Biedrības ZBA darbības teritorija atrodas Latvijas ziemeļrietumu daļā, un tās jūras robeža ir **142,79 km** gara (36,63 km Kolkas pagastā, 43,93 km Tārgales pagastā, 11,53 km Jūrkalnes pagastā, 25,32 km Užavas pagastā, 11,57 km Vārves pagastā un 13,81 km Ventspils valstspilsētā). Baltijas jūras akvatorija formāli neietilpst platībā, taču tās ietekme uz tautsaimniecību un dzīves vidi teritorijā ir būtiska.

Teritoriju klāj meži, purvi, piekrastes kāpas, kā arī lauksaimniecības zemes un apdzīvotas vietas ar dažādu apbūves un apdzīvotības blīvumu.

Meža zemes, t.sk. meži un purvi klāj aptuveni **71 %** teritorijas. Biedrības ZBA darbības teritorija atrodas mērenās joslas ziemeļu skujkoku (boreālā) un platlapju (nemorālā) mežu zonā. Tikai trijos no 17 pagastiem – Īves, Vārves un Užavas pagastā – meža zemes aizņem mazāk nekā pusi teritorijas.

⁴ www.pmlp.gov.lv sadaļa “Statistika”

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir aptuveni **21%**. Salīdzinoši vismazākais lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars ir Ances, Kolkas un Usmas pagastā, kur ir vislielākās mežu un purvu platības. Lielākais aramzemju un ganību īpatsvars ir Īves, Vārves un Užavas pagastā.

Baltijas jūras piekraste. Biedrības ZBA darbības teritorijai krasta līnija ir aptuveni 143 kilometrus gara, un dzīve pie jūras nosaka dzīves veidu, profesiju, arī mentalitāti. Zvejošana jūrā ir šīs puses tradicionāls rūpals un iztikas līdzeklis. Biedrības ZBA darbības teritorija iekļauj Ventspils ostu, Rīgas līča daļas robežas tuvumā atrodas Rojas osta. Abas ostas ir būtiskas zivsaimniecības attīstībā, jo pārējā biedrības ZBA darbības teritorijā nav nevienas laivu vai citu peldlīdzekļu piestātnes.

Ventspils ostā 2021.gadā tika izkrautas 25617,9 tonnas zivis, tas ir Latvijā lielākais zivju izkrāvums ostās.⁵

Transports pa jūras un citu ūdeņu ceļiem ir senākais preču un cilvēku pārvadāšanas veids. Ar kuģiem mērots ceļš uz kaimiņu valstīm un no jūras nākuši iekarotāji jau sākot ar vikingu laikiem vairākus tūkstošus gadu senā vēsturē. Pāri jūrai kopš seniem laikiem notika Igaunijas salu iedzīvotāju migrācija uz Ziemeļkurzemes piekrasti. Kurzemieki gāja un joprojām iet jūrā: gan piekrastes zvejā, gan tāljūrā. Smaga bijusi 20 gs. otrās puses pieredze, kad Padomju Savienības okupācijas laikā no 1940. – 1991. gadam Ziemeļkurzemes piekraste bija “aizliegtā zona”, kurā atradās okupācijas armija, kā dēļ iedzīvotāji tika izvesti, izdzīti, drastiski ierobežota saimnieciskā darbība un dzīve vispār.

Ar Baltijas jūras attīstības stadijām kopš pēdējā ledus laikmeta ir saistīta teritorijas reljefa un augsnes veidošanās. Piejūras zemienē zemes virsmu veido viļņains seno kāpu un starpkāpu ieplaku jeb kangaru – vigu reljefs, kas satur mazauglīgu smilti uzkalnos un kūdras ieplakās. Zeme maz piemērota zemkopībai, taču der priežu mežiem, tāpēc šai pusē joprojām tik daudz skujkoku mežu un purvu.

Turpat pusotra simta kilometru garajā biedrības ZBA darbības teritorijas piekrastē pārstāvēti vairāki krasta tipi, kas atrodas attīstības procesā arī mūsdienās, jo jūras piekraste ir dinamiskākā no ekosistēmām: uzkrājošie (akumulatīvie), noskalošanās un krasta procesi ap Ventspils ostu, kur to ietekmē Ventspils ostas molu izbūves.

Iekšzemes ūdeņi. No kopējās platības zem ūdeņiem atrodas aptuveni **3%** teritorijas. Teritoriju šķērso Ventas upe aptuveni 42 km garumā no Abavas grīvas līdz ietekai jūrā. Venta ir Kurzemes lielākā un ūdeņiem bagātākā upe un nozīmīgs saldūdens resurss – tās gada noteces apjoms sasniedz 2,92 km³. Otra nozīmīgākā Ventas baseina ūdenstece ir Abava, kuras lejtece 17,6 km garumā veido robežu starp Ventspils un Kuldīgas novadu. Ventspils novadā atrodas Užavas upes vidustece un lejtece aptuveni 22 km garumā. Iekšzemes ūdeņu bagātīgums būtiski ietekmē uzņēmējdarbību pagastu teritorijās. Tas ietekmē gan zivsaimniecības, gan tūrisma nozares attīstību. Piemēram, Vēždūka un Rīva ir būtiskas upes lašveidīgo zivju migrācijai un nārstošanai, savukārt Venta un Rīva ir populāras nēģu zvejas vietas. Irbes, Engures, Rindas upes ir populāras ūdenstūristu – laivotāju vidū.

Lielākie ezeri Ziemeļkurzemes reģionā ir Puzes ezers (Puzes pagastā), Usmas ezers (Usmas pagastā), Klāņezers (Tārgales pagastā), Būšnieku ezers (Ventspils pilsētā). Usmas ezers gadu gaitā ir izveidojies par populāru tūrisma un atpūtas vietu, ap kuru koncentrējas daudz tūrisma pakalpojumu sniedzēju, tajā skaitā arī reģionā vienīgais SPA centrs. Tur atrodas arī jahtklubs, jo Usmas ezers ir vienīgais ezers Kurzemes reģionā, kurā tiek rīkotas ne tikai vietēja, bet arī starptautiska mēroga sacensības jahtām. Būšnieku ezers ir nozīmīga atpūtas vieta Ventspils pilsētas iedzīvotājiem, viesiem un apkārtnējo apdzīvoto vietu iedzīvotājiem.

⁵ Zemkopības ministrijas Zivsaimniecības departamenta sniegtā informācija

Dabas resursi

Ziemeļkurzemes teritorijā lielas zemes platības ir pārpurvojušās. Būtisku teritorijas daļu aizņem arī slapjie meži un purvi. Trijos (Lielsalas, Piltenes, Vārves) kūdras purvos notiek rūpnieciskā **kūdras** ieguve. Ventpils novadā vien ir reģistrētas 97 kūdras atradnes, no kurām 28 ir piešķirts rūpnieciskās nozīmes statuss. Lielākie purvi ir Piltenes purvs (Dundagas pagastā), Dižpurvs (Ances pagastā), Lielsalas purvs (Valdgales pagastā), Stiklu purvs (Puzes pagastā), Vasenieku purvs (Puzes pagastā). Daudzos reģiona purvos bagātīgi aug dzērvenes. Ziemeļkurzemes reģionā ir ievērojams daudzums izmantojamas **grants** un **smilts**. Teritorijā atrodas arī **māla** atradnes. Ziemeļkurzemes piekrastes teritorijā daudzviet ir problemātiska dzeramā ūdens ieguve.

Biedrības ZBA darbības teritorijā esošie dabas resursu krājumi ir salīdzinoši lieli un ir iespējama ilglaicīga to izmantošana. Būtiski vietējai uzņēmējdarbībai radīt lielāku pievienoto vērtību, izmantojot šos dabas resursus. Putnu migrācijas ceļi un dzīvnieku vērošana ir unikāli tūrisma resursi Latvijas un Baltijas mērogā, kas līdz šim ir vāji izmantoti.

Dabas mantojums

Liela daļa piekrastes un tai piegulošā Baltijas jūras teritorija ir ieguvušas dabas aizsardzības teritoriju statusu: Slīteres Nacionālais parks, Ovišu liegums un Užavas dabas parks, Staldzenes stāvkrasts, Dampēļu atsegums. Irbes šaurums un Rīgas līča rietumu piekraste ir noteikti kā jūras dabas liegumi.

VRG darbības teritorijā atrodas senākais dabas rezervāts Latvijā – Moricsala, kā arī ir vairākas aizsargājamas dabas liegumu NATURA 2000 teritorijas – Ances purvi un meži, Daiku īvju audze, Druviņu tīrelis, Ģipkas lankas, Kadiķu nora, Kaļķupes ieleja, Klāņu purvs, Krojas meži, Nagļu un Asniņu purvs, Pāces pļavas, Pelcīšu purvs, Piešdanga, Platenes purvs, Pluču tīrelis, Popes zāļu purvs, Raķupes ieleja, Rukšu purvs, Sārnates purvs, Stiklu purvi, Tīšezers, Būšnieku ezera krasts. Biedrības ZBA darbības teritorijā atrodas arī divi dabas parki: Abavas senleja un Užavas lejtece. Īpaši pieminams ir ainaviskais Kurzemes jūrmalas stāvkrasts Jūrkalnes pagastā.

Ievērojot augsto dabas mantojuma īpatsvaru darbības teritorijā (pilns dabas mantojuma objektu saraksts ir uzskaitīts pašvaldību plānošanas dokumentos), nākotnē vēlams veicināt dabas resursu saglabāšanu, kā arī rast iespējas tā lietderīgai izmantošanai uzņēmējdarbības, jo īpaši tūrisma attīstīšanai.

Kultūras mantojuma objekti

Lībiešu, suitu un tāmnieku (ančiņu, dundznieku, popiņu, pužiņu, ventiņu) dzīvesziņa, kultūras un amatniecības tradīcijas, baltvācu celtās muižas, pilis un baznīcas ar unikāliem sakrālās mākslas darbiem ir galvenās kultūras un vēstures bagātības, kas sastopamas biedrības ZBA darbības teritorijā.

Dundagas un Tiņģeres pilsmuižas, Ances un Popes muižas, Puzes mācītājmuižas apbūve un Piltenes bīskapa pilsdrupas ir tikai daļa no seno muižu lieciniecēm Ziemeļkurzemē.

Dundagas, Ugāles un Zlēku ev. Luterāņu baznīcas ir senākās sakrālās arhitektūras pieminekļi, kurus papildina Kolkas, Mazirbes, Piltenes, Landzes, Puzes, Rindas un Jūrkalnes dažādu konfesiju dievnami un to interjers.

Dundagas pagastā esošais Kubalu skolas nams, kurš uzbūvēts 1842.gadā kā pirmā skola Dundagas muižā, ir senākais līdz mūsdienām saglabājies guļbūves konstrukcijā veidotais skolas nams Latvijā, kurā atrodas vienīgais akreditētais muzejs VRG lauku teritorijā.

Biedrības ZBA teritorijā pilnībā iekļaujas Baltijas jūras piekrastes lībiešu kultūrtelpa ar Lībiešu namu Mazirbē un seniem lībiešu apdzīvotiem piekrastes ciemiem Kolkas un Tārgales pagastos: Oviši, Lūžņa, Miķeltornis, Lielirbe, Jaunciems, Sīkrags, Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka, Ūši, no kuriem Sīkrags un Košrags ir valsts

nozīmes pilsētbūvniecības kultūras pieminekļi. Piekrastes lībiešu senais dzīves veids cieši saistīts ar jūru un vēl šodien glabā liecības par piekrastes zvejnieku prasmēm un dzīvesveidu.

Savukārt Jūrkalnes pagasts iekļaujas suitu kultūrtelpā, kas ir iekļauts UNESCO nemateriālā kultūras mantojumā.

Kultūrvēsturiskās teritorijas “Abavas ieleja” (Zlēku pagastā) robežas daudzviet pārklājas ar īpaši aizsargājamās dabas teritorijas “Abavas senleja” robežām.

Īpaša vieta jūras kultūras mantojuma saglabāšanā un popularizēšanā ir Ventspils Piejūras brīvdabas muzejam, kurā var iepazīt Kurzemes piekrastes zvejniecības vēsturi un tās attīstību, apskatīt valsts nozīmes kultūras pieminekli „Piejūras brīvdabas muzeja vēsturisko ēku komplekss”.

Biedrības ZBA darbības teritorijā ir vairāki izcili un unikāli militārā mantojuma objekti (arī Pirmā pasaules kara), galvenokārt krasta apsardzes objekti. Te atrodas arī Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs, vienkāršāk saukts par Irbenes lokatoru.

Bagātīgais valsts un vietējas nozīmes kultūras pieminekļu daudzums teritorijā ir izcils potenciāls tūrisma uzņēmējdarbības attīstībai. Daudziem kultūras pieminekļiem ir nepieciešami ievērojami ieguldījumi, lai tos saglabātu un eksponētu kā vietējiem, tā ārvalstu tūrisma interesentiem. Ne mazāk būtiski ir saglabāt un attīstīt lībiešu, suitu un tāmnieku senās amatu prasmes un sadzīves tradīcijas, Latvijas dižgaru: Krišjāņa Barona, Krišjāņa Valdemāra un Ernesta Dinsberga piemiņas vietas.

1.1.2. Sociālekonomiskais apskats

3. Tabula

Rādītājs	Tendence	Secinājumi
Iedzīvotāju skaits: * VRG darbības teritorijā; ** VRG lauku teritorijā Datu avots – www.pmlp.gov.lv sadaļa “Statistika”	2014.gadā – *60 235 **19 676 2018.gadā – *56 743 **18 181 2022.gadā – *53 974 **17 097	Iedzīvotāju skaitam biedrības ZBA teritorijā ir tendence samazināties. Kopš 2014.gada kopējais iedzīvotāju skaits teritorijā samazinājies par 10%, bet lauku teritorijā par 13%. Pēc CSP datiem 2022.gadā VRG teritorijā ir 48 868, no tā lauku teritorijā – 15 804 iedzīvotāji.
Darbspējīgo iedzīvotāju skaits: * VRG darbības teritorijā; ** VRG lauku teritorijā Datu avots – www.pmlp.gov.lv sadaļa “Statistika”	2014.gadā – *39 340 **13 118 2018.gadā – *35 819 **11 689 2022.gadā – *34 054 **10 995	Kopējais teritorijas darba spējīgo iedzīvotāju skaits kopš 2014.gada ir samazinājies par 13%, lauku teritorijā par 16%. Darbspējīgo iedzīvotāju skaita samazināšanās ir saistīta ar labi atalgotu darbavietu trūkumu. Īpaša uzmanība jāpievērš jauniešu nodarbinātībai un saturīga brīvā laika pavadīšanas iespējām.
Bērnu skaits vecumā no 7 līdz 18 gadiem: * VRG darbības teritorijā; ** VRG lauku teritorijā Datu avots – www.pmlp.gov.lv sadaļa “Statistika”	2014.gadā – *6 261 **2 214 2018.gadā – *6 057 **1 988 2022.gadā – *6 277 **1 971	Bērnu skaitam vecumā no 7 līdz 18 gadiem visā biedrības ZBA darbības teritorijā ir vērojams neliels pieaugums, t.i. par 16 bērniem. Tomēr, skatot lauku teritoriju, ir kritums par 10%.
Bezdarba līmenis pret darbspējīgā vecumā esošajiem Datu avots – www.nva.gov.lv (kopīgs Kurzemes reģionam, nedalot pa administratīvām teritorijām)	2014.gadā – 10,7% 2018.gadā – 7,5% 2022.gadā – 6,5%	Pēdējos gados bezdarba līmenim Kurzemes reģionā ir tendence samazināties. Lielāka uzmanība jāpievērš jaunu darba vietu radīšanai vai darbībām ar lielāku pievienoto vērtību un iespēju palielināt darbiniekiem atalgojumu.

Būtiskākās uzņēmējdarbības nozares pēc to apgrozījuma biedrības ZBA darbības teritorijā Datu avots – www.lursoft.lv/lursoft-statistika/	2022.gadā: - mežsaimniecība un kokapstrāde - lauksaimniecība - transporta pakalpojumi - mazumtirdzniecība, sadzīves, finanšu, juridiskie pakalpojumi	Teritorijā reģistrēts konkurētspējīgs kokapstrādes uzņēmums SIA “Kurekss”, kura darbību nodrošina lielie mežu resursi reģionā. Piekrastes teritorijai būtiskai tūrisma nozarei ir nepieciešams atbalsts. Ventspils pilsētā būtiskās uzņēmējdarbības nozares ir: īpašumu iznomāšana, transports un mazumtirdzniecība.
Reģistrēto aktīvo nevalstisko organizāciju skaits lauku teritorijā Datu avots: Biedrības ZBA datu bāze, www.lursoft.lv	2022.gadā – 119	Diemžēl neviens valsts reģistrs nespēj iedot informāciju par aktīvām NVO biedrības ZBA teritorijā. Biedrība ZBA vairāku gadu laikā ir izveidojusi savu datu bāzi. NVO darbības virzieni ietver kultūru un atpūtu, sportu, izglītību, jauniešu intereses, medības, mājokļu attīstību, sociālos atbalsta pasākumus, zivsaimniecību un makšķerēšanu, vides aizsardzību, vēstures izpēti, u.c..
Tūrisma mītņu skaits lauku teritorijā/tūristu skaits naktsmītņos Datu avots- Pašvaldību tūrisma informācijas centri (TIC)	2014.gadā – 70/51 384 2018.gadā – 104/66 074 2022.gadā – 108/27 391	Biedrības ZBA darbības teritorijā atrodas vairāki tūrisma galamērķi: Kolkas rags un klusais smilšainais jūras līdags, Lībiešu un Suitu kultūrtelpas, Dundagas pilsmuiža, Slīteres Nacionālais parks, Usmas ezers. Lai gan tūristu mītņu skaits pārskata laika posmā ir audzis, tomēr tas joprojām ir nepietiekošs tūrisma aktīvās sezonas laikā, it sevišķi jūras piekrastes tuvumā.
Papildus ZVRG:		
Noslēgtie komerczvejas tiesību nomas līgumi Kopā/jurid.pers. Datu avots – pašvaldības	2014.gadā – 38 2018.gadā - 32 2022.gadā – 34	Piekrastes zvejnieki pārsvarā ir jau cilvēki gados, maz jauniešu izvēlas uzsākt piekrastes komerczvejniecību. Iepriekšējos gados ir vērojams komerczvejnieku skaita samazinājums. Tomēr uz 2022.gadu izņemto komerczvejas licenču skaits ir nedaudz palielinājies.
Zivsaimniecībā nodarbināto skaits piekrastes teritorijās Datu avots: Valsts ieņēmumu dienests (VID)	2014.gadā - 893 2022.gadā – 468	Apskatāmā laika periodā ievērojami samazinājies zivsaimniecībā nodarbināto skaits. Pēdējos divos gados ir stipri samazinājies nozvejas apjoms piekrastes zvejā. Diemžēl biedrības ZBA darbības teritorijā Kolkas zivju konservu ražotnē strādājošo skaits, kas ir mērāms ap 200 strādājošo, tiek pieskaitīts Talsu partnerības teritorijai, jo juridiskā adrese ir Rojā, kur atrodas administrācija, bet ne pati ražotne.
Infrastruktūras objektu skaits, kas organizē apmeklētāja plūsmu un mazina antropogēno slodzi piekrastē. Datu avots: Ventspils valstspilsētas, Ventspils novada un Talsu novada teritoriju plāni	2018.gadā – 25 2022.gadā – 28	Visā biedrības ZBA darbības teritorijas jūras piekrastē ir maz labiekārtotas nobrauktuves, dabas takas, stāvlaukumi, kājnieku un velomaršrutu. It sevišķi to nepietiekamība ir jūtama vasaras sezonā, kad jūras piekrastē ir liels atpūtnieku un tūristu pieplūdums. ES 2014-2020. gada plānošanas periodā biedrības ZBA darbības teritorijā atbalstīti 6 projekti, kas izveido jaunu vai labiekārto esošo infrastruktūru.
Valsts, reģiona un vietējas nozīmes kultūras pieminekļu skaits / Piekrastes teritorijā esošo kultūras pieminekļu skaits Datu avots: https://mantojums.lv/cultural-objects	2022.gadā – 211/ 38	Biedrības ZBA darbības teritorija ir bagāta ar valsts nozīmes kultūras pieminekļiem. Daudzus no tiem ir nepieciešams restaurēt un iekļaut izziņas tūrisma apritē. Ventspilī atrodas Piejūras brīvdabas muzejs, kurā ir bagātīga zvejniecības laivu ekspozīcija un citi ar jūras kultūras mantojumu saistīti priekšmeti. Dundagas pagastā atrodas senākais koka guļbūves skolas nams, kurā darbojas pašvaldības muzejs. Biedrības ZBA teritorijā iekļaujas Lībiešu un Suitu kultūrtelpas.

1.1.3. Biedrības ZBA darbības teritorijas pamatojums

Biedrība “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” dibināta 2000.gada 17.martā. Pirms VRG izveides teritorijā darbojās pašvaldību sadarbības iestāde “Ziemeļkurzeme” (1997. – 2010.gads), kas savu darbību orientēja uz pašvaldību intelektuālā potenciāla, speciālistu piesaistīšanu, lai veicinātu sabalansētu pašvaldību attīstību, infrastruktūras sakārtošanu, uzņēmējdarbības veicināšanu un izglītības līmeņa paaugstināšanu. Sadarbības iestāde bija izstrādājusi un savu darbību organizēja, pamatojoties uz apstiprināto sadarbības teritorijas attīstības plānu.

Biedrība ZBA savu darbības teritoriju paplašināja 2015.gadā, kad tai pievienojās biedrība “12 krasti”, jo tās teritorijā esošais iedzīvotāju skaits bija mazāks par iepriekšējā plānošanas perioda noteiktajiem 10 000 iedzīvotājiem. Līdz ar EJZF fonda darbības iespēju arī valstspilsētā, biedrības ZBA darbības teritorijā iekļāvās arī Ventspils pilsēta.

Analizējot vēsturiskās, ekonomiskās un sociālās sadarbības saites, izveidotā biedrības ZBA darbības teritorija ir likumsakarīga, jo tajā ir līdzīga dabas vide un resursi. Lielie mežu masīvi, lauksaimniecības zemes raksturs, purvi un jūras piekraste, kā arī mazapdzīvotā teritorija, ir tie raksturlielumi, kas vieno pašreizējās biedrības ZBA darbības teritorijas attīstības virzību un vienotu stratēģisko mērķu definēšanu. Lauksaimniecības teritoriju apsaimniekošanas ziņā biedrības ZBA darbības teritorija iezīmējas ar salīdzināmiem zemes apstrādes apstākļiem un klimatiskajiem nosacījumiem. Savukārt, garā jūras piekraste ar Ventspils ostu ir vienojoša teritorija zivsaimniecībai.

Ekonomiskās saiknes

Kopīgas specialitātes visā biedrības ZBA darbības teritorijā:

- Tūrisms – kopīga jūras piekraste un ar to saistītie tūrisma maršruti, arī EiroVelo10 un EiroVelo13 velo maršruti, seno muižu un piemuižu kompleksu pārnovadu saistība. Ventspils osta un pasažieru prāmis ir būtisks ārvalstu tūristu plūsmas nodrošinājums visai teritorijai.
- Lauksaimniecība, t.sk. mājražošana, netradicionālā lauksaimniecība, lauksaimniecības produktu pārstrāde – daudzus gadus zemnieki no kaimiņu pagastiem bija Dundagas piensaimnieku kooperatīvās sabiedrības biedri un veda saražoto pienu pārstrādāt uz Dundagu. Diemžēl 2023.gada 18.septembrī tiesa pasludināja maksātnespēju Piensaimnieku lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvai sabiedrībai „Dundaga”.
- Mežsaimniecība un kokapstrāde – uzņēmumam SIA “Kurekss”, kura ražotne atrodas Tārgales pagastā, izejvielu resursi un darba spēks lielā apjomā ir no Dundagas pagasta.
- Zvejniecība un zivju pārstrāde – piekrastes zvejnieki zvejas rīku licences iegādājas vairāku pašvaldību teritorijās, arī zivju apstrādē strādā kaimiņu novada iedzīvotāji. Ventspils osta – būtisks zvejniecības un zivsaimniecības darbības atbalsts visai VRG piekrastei.

Funkcionālās saiknes

- Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca atrodas Ventspilī.
- Ģimenes ārstu un citus ārstniecības un rehabilitācijas pakalpojumus iedzīvotāji mēdz izvēlēties arī kaimiņu novados vai Ventspils valstspilsētā.
- Ventspils Augstskola ir ģeogrāfiski pieejamākā augstākā mācību iestāde biedrības ZBA darbības teritorijā.

- Dundagas vidusskolā mācās skolēni no Talsu novada Īves un Valdgailes pagastiem, tāpat no Ventspils novada Ances pagasta. Citu novadu bērni apmeklē arī nodarbības Dundagas mākslas un mūzikas skolā.
- Ventspils tehnikums ir biedrības ZBA darbības teritorijai pieejamākā profesionālās izglītības iestāde.
- Ventspils valstspilsētas vidusskolās mācās daudzi skolēni no Ventspils novada pagastiem.
- Ventspils muzejs un tā struktūrvienība – Piejūras brīvdabas muzejs vāc, glabā, pēta un popularizē sabiedrībā Baltijas jūras Kurzemes piekrastes iedzīvotāju saimniecisko (zvejniecība, kuģniecība, lauksaimniecība) un sabiedrisko dzīvi raksturojošas materiālās un nemateriālās liecības.
- Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģiona administrācijas birojs, kas pārrauga visas dabas aizsardzības teritorijas Ziemeļkurzemē, atrodas Dundagas pagasta Šlīterē.
- Ventspilī atrodas Valsts vides dienesta Kurzemes reģionālās vides pārvaldes Ventspils birojs.
- AS “Latvijas valsts meži” Ziemeļkurzemes mežsaimniecība, kas organizē visu Ziemeļkurzemē esošo valsts mežu īpašumu apsaimniekošanu, atrodas Dundagā.
- Aktīvās atpūtas un kultūras pakalpojumus biedrības ZBA darbības teritorijas iedzīvotāji izvēlas neatkarīgi no savas dzīves vietas, bet no sniegtā pakalpojuma iespējām un kvalitātes.

Fiziskās saiknes

- Baltijas jūras un Rīgas līča piekraste 142,79 km (36,63 km Kolka, 43,93 km Tārgales, 11,53 km Jūrkalnes, 25,32 km Užavas, 11,57 km Vārves pagastā un 13,81 km Ventspils pilsētā).
- Plašs autoceļu tīkls.
- Veloceliņi EiroVelo10 un EiroVelo13.

Vēsturiskās saiknes

Vienotas saimnieciskās dzīves un lauku apsaimniekošanas sistēmas veidošana Ziemeļkurzemē aizsākās jau 13.gadsimta sākumā Kurzemes jeb Piltenes bīskapijas laikā, kas turpinājās ar trīs lielo muižu: Dundagas, Ugāles, Zūru un četru mazo muižu: Ēdoles, Popes, Virziņu, Zlēku un lielu skaitu piemuižām izveidotām saimniecībām.

No 1819.gada līdz pat 1949.gadam pastāvēja Ventspils apriņķis, kas, piedzīvojot vairākas varas maiņas, iekļāva gandrīz visu pašreizējo biedrības „Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas” darbības teritoriju.

No 1997.gada 20.augusta līdz 2010.gada 31.janvārim pastāvēja 11 Ziemeļkurzemes pagastu izveidotā pašvaldību sadarbības iestāde “Ziemeļkurzeme”, kas darbojās pašreizējās biedrības ZBA darbības teritorijā. Pēc iestādes likvidēšanas kopīgās iesāktās sadarbības aktivitātes turpināja īstenot biedrība “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija”.

Kultūras saites

Biedrības ZBA darbības teritorijā gandrīz pilnībā iekļaujas vēsturiskā lībiešu apdzīvotā teritorija “Lībiešu krasts” jeb “Līvōd rānda”, kas stiepjas 50 km garumā gar jūras piekrasti, aptverot 14 senos lībiešu ciemus: Ovīši, Lūžņa, Miķeļtornis, Lielirbe, Jaunciems, Sīkrags,

Mazirbe, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka, Ūši. Talsu partnerības teritorijā vēl ir trīs lībiešu vēsturiskie ciemi: Melnsils, Pūrciems un Ģipka.

Savukārt Jūrkalne ietilpst suitu kultūrtelpas sastāvā un saskaņā ar Vēsturisko zemju likumu biedrības ZBA darbības teritorijā ir lībiešu un suitu vēsturiskā zemes.

1.2. Partnerības principa nodrošināšana

Biedrība "Ziemeļkurzemes biznesa asociācija" ir brīvprātīga personu apvienība, kuras darbības mērķis ir apvienot uzņēmējus, sabiedriskās organizācijas un citus Latvijas lauku iedzīvotājus uzņēmējdarbības vides uzlabošanai un sabiedrības labklājības celšanai. Biedrība vienlaicīgi kā partnerības organizācija pilda vietējās rīcības grupas funkcijas.⁶

Biedrības ZBA darbības teritorija pilnībā ietver Ventspils novada teritoriju un daļu no Talsu novada. Kopskaitā tie ir 17 pagasti un 1 pilsēta. Programmas zivsaimniecības attīstībai 2021. – 2027.gadam (PZA) īstenošanā VRG darbojas partnerībā ar Ventspils valstspilsētu.

Biedrības ZBA augstākā lēmēj institūcija ir biedru kopsapulce. Kopsapulce ievēl padomi, kas ir biedrības pastāvīgi funkcionējoša lēmēj institūcija, un tās priekšsēdētāju, kā arī biedrības revidentu. Biedrības ZBA izpildinstitūcija ir padomes apstiprināts koordinators.

Biedrībā ir 44 biedri, no tiem 17 – nevalstisko organizāciju (NVO) pārstāvji, 10 – lauku uzņēmēji, 7 – zivsaimnieki, 3 – pašvaldības, 7 – fiziskās personas. No 17 pagastu teritorijām uz stratēģijas sagatavošanas brīdi nav aktīvo biedru pārstāvji no diviem pagastiem: Lubes un Zlēkām, bet aktīvu līdzdalību sabiedrības aktivizēšanas pasākumos nodrošina Zlēku pagasta pārvaldniece un kultūras darba organizatore.

Biedrība “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” ir atvērta organizācija un tā labprāt uzņem jaunus biedrus, kuri ir ieinteresēti aktīvi darboties biedrības statūtos noteikto uzdevumu izpildē un statūtos noteiktā mērķa sasniegšanai.

Biedrība ZBA savu darbību organizē, nodrošinot partnerības principu – publisko un privāto vietējo sociālekonomisko interešu pārstāvniecībā un lēmumu pieņemšanā nedominē atsevišķa interešu grupa.

Biedrības ZBA padome sastāv no **12** locekļiem: 2 – pašvaldības pārstāvji, 5 – sabiedrības pārstāvji, 5 – uzņēmēju pārstāvji, no kuriem 4 – zivsaimniecības uzņēmēji.

Padomē ir pārstāvji no katra biedrības ZBA teritorijā ietilpstošā novada, kas pārstāv:

1. Vietējās sabiedrības un lauku sieviešu intereses – 2
2. Vietējās sabiedrības un jauniešu intereses – 1
3. Vietējās sabiedrības intereses – 2
4. Pašvaldību intereses – 2
5. Uzņēmēju un lauksaimnieku intereses – 1
6. Uzņēmēju un zivsaimnieku intereses – 4

⁶ <https://ziemelukurzeme.lv/lv/statuti>

1.3. Teritorijas SVID izvērtējums

4. Tabula

1.	Stiprās puses	Analīze	Stipro pušu izmantošanas iespējas
1.1.	Biedrības ZBA darbības teritorijas vides un dabas daudzveidība.	Gara jūras piekraste – 143 km, lielas mežu platības/ mežu resursi – 71%, iekšējie ūdeņi – Venta, Abava, Irbe, Stende, Usma ezers, Būšnieku ezers,...	Zivsaimniecības attīstība. Kokapstrādes potenciāls, maksimāli pārstrādāt koksnes materiālu. Meža veltes kā uzņēmējdarbības resurs. Dabas tūrisma attīstība. Antropogēnās noslodzes mazināšana piekrastē un dabas aizsardzības teritorijās, attīstot un pilnveidojot publisko infrastruktūru. Veselības – labsajūtu tūrisma attīstīšana.
1.2.	Novadu attīstības centros ir labs potenciāls iedzīvotāju labklājības nodrošināšanai.	Dundaga, Ugāle, Piltene, Tārgale, Kolka, ...	Attīstīt sociālo uzņēmējdarbību. Prasmju apguves. Izglītošanas pasākumi. Amatu prasmes pielietot iekārtu un apģērbu remontiem. Veselīgs un aktīvs dzīves veids. Viedās kopienas.
1.3.	Bagāts kultūrvēsturiskais un industriālais mantojums.	Ar kultūras mantojumu saistīti pasākumi. Valsts un pašvaldību nozīmes kultūras pieminekļi: pilis, muižu ēkas, baznīcas, senās skolas ēkas, parki, bākas, torņi, muzeji, piekrastes zvejnieku arods, lībieši, suiti, tāmnieku dialekti,...	Jāveicina teritorijas identitātes saglabāšana un attīstība ar mērķi - popularizēt vietējās teritorijas tradīcijas un amatu prasmes, jāveicina uz vietējām tradīcijām un resursiem balstītu pakalpojumu attīstība, preču zīmolu attīstību, jāsakārto un jāuzlabo infrastruktūra kultūrvēstures objektiem, tādejādi tieši vai netieši sekmējot ar tūrismu un ar to saistītās uzņēmējdarbības nozaru attīstību un vietējo iedzīvotāju kopienu telpas.
1.4.	Visā teritorijā ir amatnieki un mājažotāji, kuru prasmes nodot nākamām paaudzēm.	Biedrības ZBA darbības teritorija ir gana liela. Amatu meistari dzīvo un darbojas izklīdēti visā teritorijā.	Sekmēt un atbalstīt esošos amatniekus un mājažotājus, amatu prasmju apmācībās, telpu nodrošinājumā, produktu realizācijā un popularizēšanā. Iesaistīt sadarbības pasākumos, turpināt projekta “Ražots Kurzemē” iesāktos visas Kurzemes amatnieku kopīgu pasākumu veidošanā.

1.	Stiprās puses	Analīze	Stiprību izmantošanas iespējas
1.5.	Teritorijā ir dabiski tīra vide lauksaimniecībai un ekoloģiski tīru produktu ražošanai.	Teritorijā ir daudz purvu un mežu, kas nodrošina ekosistēmas pakalpojumu un nodrošina dabisku ūdens un gaisa attīrīšanos.	Meža nekoksnes resursu iegūšana un pārstrāde, kvalitatīvu lauksaimniecības produktu ražošana un realizācija tirgū, t.sk. attīstīt īsās piegādes ķēdes un vietējo produktu ēdināšanas pakalpojumus.
1.6.	Biedrības ZBA darbības teritorijā atrodas Ventspils osta.	Ventspils osta ir lielākā zvejas osta Latvijā.	Pēc zivju izkrāvuma datiem uz 2021.gadu tieši Ventspils ostā ir vislielākais zivju izkrāvējs. Lai uzlabotu zvejas lomu izkraušanas tehnisko nodrošinājumu un darba apstākļus ir nepieciešami ieguldījumi zvejas ostas pietātnēs, infrastruktūrā un aprīkojumā.
2.	Vājās puses	Analīze	Vājību mazināšanas iespējas
2.1.	Teritorijā mazs iedzīvotāju blīvums.	Biedrības ZBA darbības teritorija ir ar vismazāko iedzīvotāju blīvumu – 4,5 iedzīvotāji uz km ² , salīdzinājumā ar citām Latvijas VRG teritorijām. Trūkst dzīvojamais fonds. Vasarnīcu ciemi piekrastē un vasaras lauku mājas, kuras nav pastāvīgi apdzīvotas.	Veicināt vietējo kopienu veidošanu un dzīves vides uzlabošanu – padarot pievilcīgu un ērtu pastāvīgas dzīves vietu. Skolu un bērnudārzu pieejamība. Attālinātā darba vietas, mūžizglītības un praktisko iemaņu apguves iespējas.
2.2.	Nesakārtota infrastruktūra attālās lauku un piekrastes teritorijās.	Slikti zemes ceļi, nepietiekams apgaismojums ciemu centros un autobusu pieturās. Slikts internets ar nevienmērīgu pārklājumu.	Ciemo centru un pieturu apgaismojumus ieviest alternatīvās enerģijas avotus. Izveidot dabai draudzīgas publiskās pieejas jūrai, Ventai, Abavai. Gan piekrastes zvejnieku vajadzībām, gan vasaras sezonā pieaugošās tūrisma plūsmas nodrošināšanai jūras piekrastē izbūvēt pievadceļus, stāvlaukumus un publiskās tualetes.
2.3.	Īsa tūrisma sezona. Aktīvās sezonas laikā trūkst gultas vietas, ēdināšanas un gidu pakalpojumi.	Piekrastē tūrisma sezona – 2 mēneši (jūlijs, augusts). Ziemā nav pietiekami sniega, lai attīstītu ziemas sporta veidus.	Atbalstīt tūrisma pakalpojuma sniedzējus, kuri ievieš inovatīvus pakalpojumus un ar tiem pagarina sezonu. Veidot jaunas tūrisma mītnes, kuras izmantojamas visos gadalaikos, kuras piedāvā ēdināšanas pakalpojumus.

2.	Vājas puses	Analīze	Vājo pušu mazināšanas iespējas
2.4.	Labiekārtotu telpu trūkums vietējo kopienu sabiedriskām aktivitātēm.	Kultūras nami, bibliotēkas, tukšās skolas un sporta ēkas.	Atbalstīt saieta vietu izveidi vietējo kopienu iniciatīvām. Aprīkojuma nodrošināšana mūžizglītības, bērnu un jauniešu interešu attīstīšanai. Bērnu un jauniešu brīvā laika pavadīšanas centru izveide un aktivitāšu atbalsts.
2.5.	Pamestas un neapsaimniekotas ēkas.	Gan pašvaldību, gan privātpersonu un juridisko personu neapsaimniekotas ēkas.	Atbalstīt ēku rekonstrukciju un ražošanas līdzekļu iegādi jaunu uzņēmumu veidošanai un esošo attīstīšanai. Neizmantotās ēkās veidot vietējo kopienu aktivitāšu telpas.
2.6.	Nepietiekama sociālo un labklājības pakalpojumu pieejamība lauku teritorijā.	Nevienmērīga pakalpojumu pieejamība, trūkst zobārsti, fizioterapeiti, veļas mazgāšanas iespējas, dušas un pirtis, frizieri un citi skaistumkopšanas pakalpojumi. Vietējā sabiedrība noveco.	Atbalstīt sociālo, labklājības un veselības pakalpojumu pieejamību un kvalitātes uzlabošanu, sevišķi attālākās lauku teritorijās. Atbalstīt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību un pieejamību, mobilo un ilglaicīgos sociālās un labklājības aprūpes pakalpojumus.
2.7.	Teritorijā nepietiekami attīstās dzīvotspējīgi uzņēmumi.	Vietējiem iedzīvotājiem ir nedrošība, trūkst zināšanas un finansējums savas uzņēmējdarbības uzsākšanai. Dažkārt uzsāk biznesu neizvērtējot visus riskus un to novēršanas iespējas.	Atbalstīt jaunu uzņēmumu veidošanos, nodrošināt konsultācijas, organizēt apmācības un pieredzes apmaiņas seminārus. Atbalstīt pārdomātus un pamatotus jaunus, inovatīvus uzņēmējdarbības pasākumus.
2.8.	Nepietiekami sakārtota Ventspils ostas infrastruktūra zvejas vajadzībām.	Ventspils ostā ir problēmas ar zvejas kuģu piestātnēm. Zvejniekiem piemērotu noliktavu trūkums.	Nepieciešams sakārtot divas piestātnes, kurās notiek zivju izkraušana, un uzbūvēt ostas teritorijā jaunas noliktavas.

3.	Iespējas	Analīze	Iespēju izmantošanas priekšlikumi
3.1.	Jūras piekraste.	Biedrības ZBA darbības teritorijai ir 142,79 km gara smilšaina jūras piekraste ar vairākiem stāvkrašiem_ Ēvaži, Staldzene, Jūrkalne. Ventspils – valstspilsēta ar ostu.	Veicināt piekrastes vides ilgtspējīgu izmantošanu. Attīstīt publisko infrastruktūru – pievadceļus, stāvlaukumus, noejas uz jūru, publiskās tualetes, atkritumu savākšanas iespējas, publiskās peldvietas, apvienotās gājēju ietves un velobraucēju celiņus. Izveidot Kolkā jahtu piestātņi. Attīstīt piekrastes zvejnieku darba nodrošināšanas infrastruktūru. Attīstīt jaunus tūrisma produktus un pakalpojumus. Veicināt pievienotās vērtības radīšanu vietējiem zivju resursiem. Ieviest īsās piegādes ķēdes vietējai zivju produkcijai. Uzlabot infrastruktūru Ventspils ostas zvejas piestātnēs un zvejnieku darba apstākļus.
3.2.	Trīs reģionālo centru tuvums – Ventspils, Talsi, Kuldīga.	Reģionālos centros atrodas biznesa inkubatori, pieejami banku, veselības pakalpojumi kvalitatīvi kultūras pasākumi, plašs mazumtirdzniecības tīkls, skolas – vidusskolas, profesionālās skolas un augstskola.	Jauno uzņēmēju atbalsts sadarbībā ar biznesa inkubatoru. Vietējiem iedzīvotājiem, kas dzīvo apmēram 60 km attālumā no reģionālā centra ir iespējams pastāvīgā darba nodrošinājums un dažādu pakalpojumu saņemšana. Pārējā teritorijā ir jāmeklē alternatīvi piekļuves vai mobili pakalpojumi.
3.3.	Pieejams ES un citu fondu finansējums.	ELFLA, EJZAF, Aktīvo iedzīvotāju fonds (AIF), Sabiedrības integrācijas fonds (SIF), ERASMUS+, INTERREG, ...	Organizēt seminārus, apmācības, pieredzes apmaiņas, sadarbības pasākumus. Informēt mērķa grupas par iespējām, sekmēt efektīvu finansējuma apguvi un savstarpējo papildinātību, kopprojektu veidošanos, sadarbošanos gan vietējā, gan starpteritoriālā līmenī.
3.4.	Kopienų veidošana un sadarbības veicināšana starp sabiedriskām organizācijām, pašvaldību, uzņēmējiem, valsts iestādēm.	Vietējo kopienu pazīmes ir saskatāmas Ancē, Jūrkalnē, Tiņģerē, Usmā.	Vietējo kopienu izveides aktivizēšana virzībā uz viediem ciemiem un līderu apmācības. Publiskās un privātās partnerības attīstība. Energokopienų apzināšana un vietējo uzņēmēju un iedzīvotāju sadarbības veicināšana vides ilgtspējas jomā.

4.	Draudi	Analīze	Draudu novēršanas priekšlikumi
4.1.	Baltijas jūras ekoloģiskās kvalitātes pasliktināšanās un zivju resursu samazināšanās.	Pastāv risks, ka būtiski samazināsies vietējai kopienai nozīmīgā zivsaimniecības nozarē nodarbināto skaits, kā arī nozares apgrozījums un ieņēmumi.	Veicināt zivsaimniecības nozares uzņēmumu darbības dažādošanu, lai neparedzētu apstākļu gadījumā varētu veiksmīgi pārorientēt darbību un saglabāt darba vietas. Dažādošana prioritāri būtu veicināma nozarēs, kas balstītas uz vietējo iedzīvotāju zināšanām un vietējiem resursiem. Piekrastes zvejniecības sezonālā mazināšanai atbalstāma uzņēmumu darbības dažādošana.
4.2.	Iedzīvotāju skaita samazināšanās, kvalificēta darba spēka trūkums.	Samazinās iedzīvotāju skaits darba vietu trūkuma dēļ, neapmierinošas dzīves vides dēļ, uzņēmumiem trūkst kvalificēti darbinieki. Reģionālā plānošana nevēlas rēķināties ar vietu unikalitāti.	Sekmēt teritoriāli līdzsvarotus ieguldījumus teritorijas attīstībā. Atbalstīt darbinieku apmācības.
4.3.	Neskaidra valsts nodokļu politika nākotnē, nedroša uzņēmējdarbības vide.	Bieži mainās likumdošana, izejmateriālu un iepirkumu cenu mainība, līdzekļu trūkums. Valsts kredītpolitika neatbalsta laukus.	Sekmēt uzņēmēju informētību, stimulēt uz zināšanām balstītu uzņēmumu attīstību, kurā nav nepieciešami lieli kapitālieguldījumi uzņēmējdarbības veikšanai
4.4.	Zemes ceļu stāvokļa mainīgā kvalitāte.	Samazinās ceļu kvalitāte, kā rezultātā šīs teritorijas neattīstās, tur samazinās iedzīvotāju skaits, neveidojas jauni uzņēmumi.	Censties piesaistīt pašvaldību un ārējo finansējumu ceļu stāvokļa uzlabošanai.
4.5.	Klimata pārmaiņu radītie draudi- jūras krasta erozija, applūstošas teritorijas, gaisa kvalitātes pasliktināšanās (Ventpils , Dundaga).	Mainoties klimatam, notiek jūras krasta erozija, kas negatīvi ietekmē piekrastes infrastruktūru - applūst teritorijas, kā rezultātā tiek nodarīti ekonomiski zaudējumi. Zema ēku energoefektivitāte.	Atbalstīt pasākumus, kas veicina vides ilgtspēju, mazina klimata pārmaiņas, mazina jūras krasta eroziju, uzlabo virszemes noteces infrastruktūru. Pasākumus, kas uzlabo ēku energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu, apkures sistēmu ieviešanu ar minimālu gaisa piesārņojumu.

1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Analizējot novadu attīstības programmas, teritoriju un iedzīvotājus raksturojošo statistiku, SVID analīzi, par vietējās teritorijas potenciālu un attīstības vajadzībām ir nosakāmas:

Ekonomiskās attīstības jomā

Esošo uzņēmumu stiprināšana un jaunu attīstības veicināšana, lauksaimniecības produktu pārstrāde, zivsaimniecība, mājražošana un amatniecība, mežsaimniecības pakalpojumi un kokapstrāde. Nepieciešams uzlabot vietējo uzņēmumu konkurētspēju, ieviešot jaunas, inovatīvas tehnoloģijas vai procesus, pievērst lielāku uzmanību aprītes ekonomikai un pievienotās vērtības veidošanai vietējiem izejvielu produktiem.

Dažādu pakalpojumu sniegšanas uzņēmumu attīstība gan tieši iedzīvotāju vajadzībām, gan citu uzņēmēju darbības atbalstam.

Sevišķa uzmanība un atbalsts sniedzams jauniešu un jaunu ģimeņu uzņēmumu veidošanai un iesaistei uzņēmējdarbībā, jaunu darba vietu veidošanai.

Sociālās attīstības jomā

Vietējās kopienas virzītas sabiedrības vajadzības mūžizglītības, saturīga brīvā laika pavadīšanas, kultūras aktivitātes, veselīgs dzīves veids, bērniem un jauniešiem labvēlīga un droša attīstības vide, sociālo pakalpojumu infrastruktūra, mobilitāte. Katrā apdzīvotā vietā savas prioritātes, kas balstās uz vietējo iedzīvotāju prasmēm un interesēm.

Sabiedrisko aktivitāšu rezultātam jāveicina lauku apdzīvotības saglabāšanos, kopienu veidošanu un dzīves vides uzlabošanu.

Ilgspējīga attīstība

Īpašs atbalsts jauniešu aktivitātēm, kuras rada pamatu attīstīt uzņēmējdarbības iemaņas un prasmes, kā arī visa veida sociālai uzņēmējdarbībai.

Dabas un vides vērtību, vēsturiskā vietējā kultūras mantojuma saglabāšana, esošo objektu infrastruktūras sakārtošana un jaunu objektu radīšana, kas vienlaicīgi veicina to pieejamību vietējiem iedzīvotājiem un attīsta uzņēmējdarbību.

Piekrastes zvejniecības darba un sezonālai tūristu plūsmas nodrošināšanai jāuzlabo piekļuve un sasniedzamība Baltijas jūras piekrastei. Biedrības ZBA darbības piekrastes teritorijā ir plašas dabas aizsardzības teritorijas, kurā jārada tādi infrastruktūras pilnveides risinājumi, kuri ir optimāli dabas daudzveidības saglabāšanai.

Integrēta attīstība

Īpaša vērība un atbalsts sniedzams kopprojektu attīstībai, kurā integrējas pašvaldības, uzņēmēju un visas vietējās kopienas intereses. Kopdarbības projektu veidošanā pieredze iegūstama ar starpteritoriāliem un starptautiskiem projektiem, integrējot vietējā līmenī citu vietējo rīcības grupu teritoriju un uzņēmēju pieredzi, kā arī inovatīvu vietējo risinājumu atbalstā.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

Biedrības ZBA darbības teritorijā ir unikāls dabas mantojums - mazskarta daba ar vairāk nekā simts kilometrus garu jūras piekrasti un daudz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (30 % teritorijas), tajā skaitā arī Slīteres Nacionālais parks. Tā ir iezīme, kas mūs atšķir no citām teritorijām ne tikai

blīvi apdzīvotajā Eiropā, bet arī Latvijā. Nacionālais parks – vieta, kur vides, sociālās un ekonomiskās intereses tiek īpaši izceltas un koptas.

Pēc sarunām ar iepriekšējā perioda partneriem (Igaunijas VRG: Arenduskoda, Koodukant Laanemaa, Rohelise Joemaa Koostokogu; Slovēnijas VRG: Mež Nanosom un Snežnikom, Dolina Soče; Portugāles VRG: ADRAMA un ATAHCA), ir iecere turpināt starptautiskā sadarbības projekta “Ilgspējīga tūrisma attīstība nacionālajos parkos” aktivitātes dabas tūrisma pakalpojuma pilnveides pieredzes apgūšanā.

Sena muižu apbūve ar kungu mājām, pilīm, baznīcām un citu muižas laiku infrastruktūru atrodama visos 17 biedrības ZBA darbības teritorijas pagastos un Piltenē – tas ir mūsu bagātais mantojums. Līdzīga muižu apbūve ir gandrīz visā Latvijas lauku teritorijā un arī Igaunijas laukos – senajā Livonijā. Sadarbība un pieredzes apmaiņa par seno muižu apbūves izmantošanu uzņēmējdarbībā un dzīves vides uzlabošanā vietējām kopienām, kā arī lībiešu un suiti kolorīta izmantošanu vietas unikalitātes akcentēšanai mums ir ar Jerves partnerību Igaunijā, kā arī vairākām partnerībām Latvijā.

Lauku jaunieši ir vietējo kopienu nākotne. Iedzīvotāju skaits laukos pastāvīgi sarūk, tāpēc ir svarīgi meklēt jaunus veidus, kā ieinteresēt jauniešus atgriezties dzimtajā pusē pēc studijām, darba ārvalstīs, Rīgā vai citur. Īpaši svarīga ir skolu jaunatnes iesaistīšana vietējās kopienas dzīvē. Pieredze rāda, ka sadarbības projektu ietvaros jaunieši gūst nepārvērtējamu pieredzi, kas var kļūt izšķiroša, plānojot izvēles turpmākajai dzīvei. Biedrības ZBA darbības teritorijā darbojas Eiropas nacionālo parku asociācijas EURPARC jaunie reindžeri⁷. Ievadītas sarunas ar Slovēnijas partnerību “Mež Nanosom un Snežnikom” par kopīgu jauno reindžeru vai citu lauku skolu jauniešu pasākumiem.

Amatnieku un mājražotāju, īpaši vietējo pārtikas produktu un ēdienu meistarību produkcijas mārketinga, tajā skaitā gadatirgos un izstādēs, seno un mūsdienu ēdienu receptu ieviešana vietējos ēdināšanas uzņēmumos, skolās, citās pašvaldības iestādēs – šāda pieredzes apmaiņa varētu sniegt jaunu jaudu vietējo mazo ražotāju un ēdināšanas pakalpojumu sniedzēju iecerēm.

Jaunu iespēju un pieredzes iegūšana ir būtiska piekrastes zvejniekiem, kuru skaits biedrības ZBA teritorijā ir neliels, bet to klātbūtne ir svarīga kopējās uzņēmējdarbības un kultūrvides saglabāšanai.

⁷ <https://www.daba.gov.lv/lv/jaunie-reindzeri>

2. STRATĒĢISKĀ DAĻA

2.1. Vīzija un stratēģiskie mērķi

VĪZIJA

Ziemeļkurzeme ir sakārtota un pievilcīga dzīves vide, kurā dzīvo sociāli aktīvi iedzīvotāji un darbojas radoši un konkurētspējīgi uzņēmumi.

Sadarbojoties ar citām partnerībām un organizācijām, biedrība ZBA iekļaujas plašā partnerības tīklā un turpina sadarbību gan lauku, gan piekrastes attīstības procesu veicināšanā, izmantojot bagātos dabas, kultūras un iedzīvotāju intelektuālos resursus, kā arī iepriekšējā plānošanas perioda pieredzi. Jaunajā paaudzē radusies pārliecība par dzimtās vietas nozīmību un radošās darbības iespējām tajā.

Aktivizējusies vietējo iedzīvotāju, it īpaši jauniešu, interese piedalīties savas teritorijas infrastruktūras sakārtošanā, esošo vērtību saglabāšanā un jaunu vietējo produktu radīšanā.

Attīstīta vietējo mājrāzotāju un ražotāju, kā arī amatnieku pakalpojumu sniedzēju darbība, kas veicinājusi nodarbinātības paplašināšanos un dažādošanos.

Vietējā vide kļuvusi pieejamāka un interesantāka gan vietējiem iedzīvotājiem, gan tūristiem.

STRATĒĢISKIE MĒRĶI

- M1 Konkurētspējīga un ilgtspējīga lauku uzņēmējdarbība.
- M2 Pievilcīga dzīves vide un aktīvas lauku kopienas.
- M3 Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē.
- M4 Sakārtota un labiekārtota osta zivsaimniecības nodrošināšanai.

STARPTERITORIĀLĀS UN STARPVALSTU SADARBĪBAS VIRZIENI

- SM1 Uzņēmēju un kopienu sadarbība jaunai un inovatīvai pieredzei.
- SM2 Sezonālā mazināšana, jaunu produktu un pakalpojumu radīšana.
- SM3 Jauniešu iesaiste kopienu aktivitātēs un uzņēmējdarbības iemaņu apguvē.
- SM4 Valsts un vietējā kultūras mantojuma uzlabošanas un pieejamības risinājumi.
- SM5 Piekrastes zvejniecības atbalsts un dzīvotspēja.
- SM6 Dabas vērtību saglabāšana un publiska pieejamība vides risinājumos.

STRATĒĢISKIE VIRZIENI

- SV1 Piekļuves un sasniedzamības uzlabošana Baltijas jūras piekrastes teritorijā.

Biedrības ZBA jūras piekrastes teritorija ārpus Ventspils valstspilsētas ir maz apdzīvota un tajā ir vāji attīstīta infrastruktūra. Vasaras sezonā ir liels tūristu pieprasījums pēc publiskās piekļuves jūrai, kura savukārt ir nepieciešama piekrastes zvejniekiem zvejas sezonā. Piekrastes teritorijā ir unikālas dabas vērtības un tās iekļautas vairākās dabas aizsardzības teritorijās: Slīteres Nacionālais parks, Ances purvi un meži, Oviši, Užavas dabas parks, kā arī Jūrkalnes un Staldzenes stāvkrasti.

Projektiem, kuri uzlabos piekrastes publisko infrastruktūru, būs papildus vērtēšanas kritēriju punkti EJZAF atbilstošās rīcībās.

- SV2 Kultūrvēsturisko objektu infrastruktūras uzlabošana publiskai pieejamībai.

Projektiem, kas īsteno kultūrvēsturisko objektu infrastruktūras uzlabošanu publiskai pieejamībai un tūrisma uzņēmējdarbībai, varēs saņemt paaugstinātu intensitāti atbilstošās ELFLA rīcībās.

2.2. Sasniedzamie rezultāti

5. Tabula

Nr. p.k.	Mērķis	Rezultātu rādītājs	Bāzes vērtība (2022.gads)	2025. gads	2027. gads
M1	Konkurētspējīga un ilgtspējīga lauku uzņēmējdarbība	Izveidoti jauni uzņēmumi un sekmēta esošo izaugsme lauku teritorijā	0	6	12
		Izveidotas jaunas darba vietas	0	0	5
M2	Pievilcīga dzīves vide un aktīvas lauku kopienas	Personas, kas saņem labumu lauku teritorijā	0	>5 025	>10 050
		Aktivizēto kopienu skaits	0	1	3
M3	Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē	Izveidotas jaunas darba vietas	0	0	2
		Izveidoti jauni uzņēmumi un sekmēta esošo izaugsme piekrastē	0	5	10
		Personas, kas saņem labumu piekrastes teritorijās	0	>4 640	>33 680
		Uzlabotu dabas un kultūras infrastruktūras objektu skaits	0	1	8
M4	Sakārtota un labiekārtota osta zivsaimniecības nodrošināšanai	Radītas investīcijas (milj. EUR)	0	1,5	5,6

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana

Inovācija ir zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas jomas ideju, izstrādņu un tehnoloģiju veiksmīga īstenošana jaunā produktā, pakalpojumā vai procesā. Produkta vai pakalpojuma inovācija ir uzskatāma par īstenotu tikai tad, kad tā ir nonākusi tirgū. Procesā, mārketinga vai organizatoriska inovācija ir īstenota tikai tad, kad tā ir praktiski ieviesta un tiek lietota attiecīgajā organizācijā/teritorijā.

Lai sasniegtu inovācijas gala rezultātu – jaunu vai pilnvērtīgāku produktu vai pakalpojumu, projekta ietvaros iespējama:

- produkta inovācija (uzlabots ražošanas gala produkts);
- procesa inovācija (uzlabots ražošanas process, lai iegūtu augstāku gala produkta tirgus vērtību);
- organizatoriskā inovācija (efektīva vadības sistēma, sadarbības tīklu veidošana);
- sociālā inovācija (uzlabojumi sociālajā vidē – labklājība, nodarbinātība, kultūrvide utt.).

Inovācija vai jauninājums ietver visas darbības, kas jāveic, lai radītu, ražotu un ieviestu tirgū jaunus produktus vai pakalpojumus. Tā rezultāts ir konkurence tirgū, orientācija uz

klientiem, vides resursu racionāla un saudzējoša izmantošana, dzīves līmeņa pieaugums konkrētā teritorijā.

Inovatīvam risinājumam ir jāatšķiras no tradicionālas, sabiedrībai zināmas pieejas, zināmiem produktiem un pakalpojumiem. Projekta inovācija tiek vērtēta saskaņā ar sekojošiem kritērijiem:

6. Tabula

Inovāciju kritērijs	Apraksts	Vērtējums/Punkti
Produkta inovācija	Jaunu vai uzlabotu biedrības ZBA darbības teritorijā līdz šim nebijušu produktu vai pakalpojumu radīšana.	2
Procesa inovācija	Izmantots biedrības ZBA darbības teritorijā jauns, būtiski atšķirīgs tehnoloģiskais process vai metode produkta ražošanā vai pakalpojuma izveidē.	2
Resursu inovācija	Plānotā darbība būtiski maina biedrības ZBA darbības teritorijā vides resursu izmantošanu, dod jaunus risinājumus, piešķir pakalpojumam vai precei jaunas īpašības vai lietošanas veidu.	2

Projekts uzskatāms par inovatīvu, ja vērtēšanas posmā vienā inovācijas kritērijā ir ieguvis 2 punktus.

Palielinātu atbalsta intensitāti par inovāciju var saņemt tikai tā projekta daļa, kas ir inovatīva.

3. RĪCĪBAS PLĀNS

3.1. Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna intervencē 2023. – 2027.gadam

RĪCĪBA – ELFLA1

Augstas pievienotās vērtības radīšana

ATBILSTĪBA

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas

APRAKSTS:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt VRG⁸ darbības teritorijas uzņēmējdarbību, kur tiek plānota nelauksaimnieciskā ražošana vai pakalpojumi, kas rada pievienoto vērtību un jaunas darba vietas. Projekta iesniedzēja apgrozījums iepriekšējā noslēgtā gadā ir vismaz 100 000 EUR. Minimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam ir virs 70 000 EUR, maksimālā – 200 000 EUR.

Atbalsts paredzēts ieguldījumiem ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas telpu būvniecībai vai pārbūvei, iekārtu un aprīkojuma iegādei – tai skaitā tehnoloģisko inovāciju un digitālu risinājumu ieviešanai, personāla kvalifikācijas paaugstināšanai, darbaspēka produktivitātes paaugstināšanai, aprites ekonomikas pasākumiem.

Pamata atbalsta intensitāte 40%, kura var tikt palielināta līdz 65% SVVA stratēģijas 3.1.1. sadaļā minētos gadījumos.

Prioritāte projektiem, kuros tiek attīstīta ražošana un vietējo produktu pārstrāde, plānoti infrastruktūras uzlabošanas ieguldījumi kultūras pieminekļos.

Vienam atbalsta pretendenta plānošanas periodā 2023. – 2027.gadam pieejamais maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs EUR 200 000. Maksimālo atbalsta apmēru vērtē ar 2024.gadu skaitot kopā saņemto atbalstu ELFLA1 un ELFLA2 rīcībās.

Piekrastes pagastos uzņēmējdarbības projekti nevar saņemt atbalstu ELFLA1 rīcībā, izņemot gadījumus, kad ieplānotās darbības EJZAF1 un EJZAF2 rīcības neparedz.

RĪCĪBA – ELFLA2

Mikro un mazo uzņēmumu attīstības veicināšana

ATBILSTĪBA

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jaunu uzņēmumu veidošanos un esošo darbības uzlabošanu un paplašināšanu nelauksaimnieciskās darbības jomās, tai skaitā ilgtspējīgai tūrisma attīstībai. Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam ir 70 000 EUR. Atbalsts paredzēts vissezonas tūrisma mītnu izveidei un attīstībai, tai skaitā ar tūrisma saistītiem labjūtes pakalpojumiem. Atbalsts esošiem mājražotājiem⁹ un jauniem darbības uzsākšanai. Ieguldījumu atbalsts paredzēts būvniecībai, iekārtu un aprīkojuma iegādei, tehnoloģisko inovāciju ieviešanai, atpazīstamības tēla veidošanai – tai skaitā produkcijas

⁸ VRG teritorija: ELFLA - Eiropas lauksaimniecības fonda lauku attīstībai finansējums pieejams visā biedrības ZBA teritorijā, izņemot Ventspils valstspilsētas teritoriju

⁹ Mājražotājs – lauksaimniecības un meža produktu pārstrādātājs mājās apstākļos.

dizains un pārdošanas veicināšanai, personāla kvalifikācijas paaugstināšanai un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai. Atbalsts paredzēts arī aprites ekonomikas pasākumiem ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā.

Pamata atbalsta intensitāte 40%, kura var tikt palielināta līdz 65% SVVA stratēģijas 3.1.1. sadaļā minētos gadījumos vai līdz 75% normatīvos aktos noteiktos gadījumos:

- a. atbalsta pretendents ir gados jauns lauksaimnieks;
- b. atbalsta pretendents ir mazā lauku saimniecība;
- c. investīcijas paredzētas pamatpakalpojumiem lauku teritorijā izglītības, sociālajā vai veselības jomā;
- d. neienesīgās investīcijas paredzētas kvalitatīvu darba apstākļu uzlabošanai vai darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

Prioritāte ir projektiem, kuros tiek attīstīta ražošana un vietējo produktu pārstrāde, plānoti infrastruktūras uzlabošanas ieguldījumi kultūras pieminekļos.

Vienam atbalsta pretendētājam plānošanas periodā 2023. – 2027.gadam pieejamais maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs EUR 200 000. Maksimālo atbalsta apmēru vērtē ar 2024.gadu skaitot kopā saņemto atbalstu ELFLA1 un ELFLA2 rīcībās.

Piekrastes pagastos uzņēmējdarbības projekti nevar saņemt atbalstu ELFLA2 rīcībā, izņemot gadījumus, kad ieplānotās darbības EJZAF1 un EJZAF2 rīcībās neparedz.

RĪCĪBA ELFLA3

“Lauku biļete” uzņēmējdarbībai

ATBILSTĪBA

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jaunu uzņēmumu darbības uzsākšanu un esošo jaunuzņēmumu (reģistrēts ne agrāk kā astoņpadsmit mēnešus pirms projekta iesnieguma iesniegšanas) attīstību nelauksaimnieciskās darbības jomās, īstenojot darījumdarbības plānu, saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju. Darījumdarbības plāna īstenošanas ilgums - līdz trīsdesmit sešiem mēnešiem.

Prioritāte projektiem, kuros tiek attīstīta vietējo produktu pārstrāde, veikti aprites ekonomikas pasākumi ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā.

Atbalstu var saņemt arī lietotu pamatlīdzekļu iegādei, kas nav vecāki par pieciem gadiem (atbalsta pretendents sniedz cenu salīdzinājumu).

Pamata atbalsta intensitāte 40%, kura var tikt palielināta līdz 65% SVVA stratēģijas 3.1.1. sadaļā minētos gadījumos vai līdz 75% normatīvos aktos noteiktos gadījumos:

- a) atbalsta pretendents ir gados jauns lauksaimnieks;
- b) atbalsta pretendents ir mazā lauku saimniecība;
- c) investīcijas paredzētas pamatpakalpojumiem lauku teritorijā izglītības, sociālajā vai veselības jomā;
- d) neienesīgās investīcijas paredzētas kvalitatīvu darba apstākļu uzlabošanai vai darbinieku produktivitātes kāpināšanai.

Atbalsts kā fiksētas summas maksājums ar budžeta projektu “Lauku biļete”, izmantojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku fiksētas summas maksājuma piemērošanai¹⁰.

¹⁰ <https://ziemelkurzeme.lv/lv/lauku-saistosie-noteikumi>

RĪCĪBA – ELFLA4

Uz vietējās kopienas vajadzībām balstītas publiskās infrastruktūras izveide

ATBILSTĪBA

Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt pašvaldību, sabiedrisko un reliģisko organizāciju iniciatīvas infrastruktūras attīstībai publiski izmantojamiem objektiem, to labiekārtošanai/izveidei un kvalitatīvai piekļuvei: brīvdabas estrādes, parki, atpūtas vietas, dabas takas ar atpūtas elementiem, publiskie sporta aktivitāšu laukumi, kapsētu teritorijas un citas tamlīdzīgas vietējai sabiedrībai aktuālas un publiski pieejamas vietas, kuru izveidi vai labiekārtošanu atbalsta vietējā kopiena (iekļauts jaunā perioda stratēģijas sagatavošanas pagasta SVIDā ¹¹vai organizēta sabiedriskā ieceres apspriešana, kurā piedalās vismaz 2% no konkrētā pagasta iedzīvotājiem).

Fiziska vai juridiska persona, saskaņā ar atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, var saņemt atbalstu vides pieejamības izveidei personām ar dzirdes, redzes vai kustību traucējumiem.

Pamata atbalsta intensitāte 70%, kura var tikt palielināta līdz 90% SVVA stratēģijas 3.1.1. sadaļā minētos gadījumos.

Priekšroka ir projektiem, kuri vērsti uz kultūrvēsturiskā mantojuma infrastruktūras uzlabošanu un publiskās pieejamības nodrošināšanu. Infrastruktūras projektiem nepieciešams saskaņojums ar vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentiem.

Pasākumā neatbalsta bērnu rotaļu laukumu izveidi, ja vien tā izveide nav iekļauta kompleksā teritorijas labiekārtojuma projektā. Piekrastes pagastos atbalstu nevar saņemt kultūras mantojuma saglabāšanai un publiskās piekrastes infrastruktūras pieejamībai, ja atbalsts ir pieejams EJZAF3 un EJZAF4 rīcībās.

RĪCĪBA – ELFLA5

Kopienu stiprināšana un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana

ATBILSTĪBA

Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējoša iniciatīvas

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt iniciatīvas vietējo iedzīvotāju apmācībām un prasmju apguvei, sabiedrisko organizāciju kapacitātes palielināšanai (telpu labiekārtošana un aprīkošana), kopienu centru izveidei. Kultūras un dabas vērtību izzināšanai un popularizēšanai. Aktīva dzīvesveida veicināšanai, savstarpējās komunikācijas pilnveidei.

Pamata atbalsta intensitāte 70%, kura var tikt palielināta līdz 90% SVVA stratēģijas 3.1.1. sadaļā minētos gadījumos.

Papildus atbalsts ir projektiem, kas paredz iespēju radīšanu sociālās atstumtības riska grupām¹² iekļauties sabiedrībā, viedo ciemu darbības plānos (stratēģijās) balstītiem pasākumiem. Rīcībā neatbalsta tautas un skatuves tērpu iegādi.

¹¹ www.ziemeļkurzeme.lv/lv/strategija

¹² Saskaņā ar Labklājības ministrijas mājas lapā sniegto: Iedzīvotāju grupas, kurām liegtas vai apgrūtinātas iespējas iegūt pietiekamus ienākumus, saņemt pakalpojumus un preces, kuras ir būtiski nepieciešamas pilnvērtīgai funkcionēšanai sabiedrībā (pirmspensijas vecuma personas, bezdarbnieki, personas ar funkcionāliem traucējumiem, vientuļie pensionāri, personas ar nepietiekošām, zemām vai darba tirgum neatbilstošām zināšanām un prasmēm, trūcīgās personas, daudzbērnu un viena vecāka ģimenes).

RĪCĪBA – ELFLA6

Jauniešu iniciatīvu atbalsts

ATBILSTĪBA

Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jauniešu iniciatīvas, lai neformālās izglītības ceļā nodrošinātu iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences. Jauniešu projektā jāiesaista vismaz desmit dalībnieki no biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas” VRG teritorijas, no kuriem vismaz 80% jābūt vecumā no 7 līdz 25 gadiem. Jauniešu iniciatīvas projekta īstenošanas ilgums ir līdz astoņpadsmit mēnešiem. Pasākumi vērsti uz jauniešu interešu un fizisko spēju attīstīšanu, radošumu un prasmēm, dažādu ārpusskolas ziņību apguvei, lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespēju nodrošināšanu, projektiem, kas paredz sociālās atstumtības riska grupu bērnu integrāciju. Atvērto durvju dienas pie uzņēmējiem un mentora piesaiste uzņēmējdarbības iemaņu apguvei.

Atbalstu jauniešu iniciatīvām lauku teritorijā var saņemt kā fiksētas summas maksājumu “Jauniešu iniciatīvas”, izmantojot Zemkopības ministrijas apstiprināto metodiku¹³ fiksētas summas maksājuma piemērošanai. Fiksētas summas maksājums ir konstants lielums, kas balstīts uz iepriekš noteiktu rezultātu, līdz ar to tas nevar tikt koriģēts atbilstoši projekta darbības procentuālajai izpildes pakāpei.

RĪCĪBA – ELFLA7

Sadarbības pasākumi

ATBILSTĪBA

1. Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas
2. Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt VRG lauku teritorijas uzņēmējus un kopienas, lai veicinātu sadarbību un tīklošanos ar līdzīgām VRG LEADER teritorijām Latvijā un citās ES valstīs kultūras un dabas mantojuma, īso pārtikas ķēžu, jaunatnes, viedo ciemu un energokopienu, aprites, klimata un dabas daudzveidības jomā.

Kopienu izveide un saliedēšana, kopienu stratēģiju izveide (3 gadu darbības plāna sagatavošana). Pasākumi “Ceļā uz viedo kopienu”. Kopienu sadarbība ar pašvaldību.

¹³ <https://ziemelkurzeme.lv/lv/lauku-saistosie-noteikumi>

3.1.1. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

M1 Uz vietējiem resursiem balstītas uzņēmējdarbības attīstība

Rīcībās **ELFLA1**, **ELFLA2**, **ELFLA3** var palielināt atbalsta intensitāti no 40% līdz 65%, ja tiek izpildīti sekojoši nosacījumi:

7. Tabula

Nr.	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	*Intensitātes palielinājums (%)
1.	Inovatīvs projekts VRG teritorijā	Atbilst inovācijas definīcijai	Projekta iesniedzēja pamatojums inovatīvā tehnoloģijā/risinājumā atbilstoši 6.tabulai	15
2.	Aprites ekonomikas risinājumi	Atbilst aprites ekonomikas definīcijai	Projekta iesniedzēja dokumentāls pamatojums aprites tehnoloģijas/risinājuma ieviešanas plānam, kas pievienots projekta pieteikumam.	15
3.	Kultūrvēsturisko objektu infrastruktūras uzlabošanai publiskai pieejamībai un tūrisma uzņēmējdarbībai	Projekta ieguldījumi plānoti valsts vai vietējo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautam objektam	Projekta iesniedzēja pamatojums atbilstoši konkrētiem ieguldījumiem objektā un tā pieejamībā	20
4.	Pievienotās vērtības veidošana pašu ražotai lauksaimniecības produkcijai	Projekta iesniedzējs ir VRG teritorijas lauksaimniecības produktu primārais ražotājs	Projekta ieguldījumi paredz apstrādāt lauksaimniecības produkciju.	25

* Ja izpildās vairāki kritēriji vienlaikus, tad summējoties intensitātes palielinājumam, tas nepārsniedz 65%.

Aprites ekonomika ir ražošanas un patēriņa modelis, kas paredz esošo materiālu un produktu koplietošanu, iznomāšanu, atkārtotu izmantošanu, remontu, atjaunošanu un pārstrādi pēc iespējas ilgākā laika periodā. Tādējādi tiek pagarināts produktu aprites cikls. Praksē tas nozīmē līdz minimumam samazināt atkritumu apjomu. Kad pienāk kāda produkta lietošanas laika beigas, tā materiālus pēc iespējas cenšas atgriezt ekonomikā. Tos var lietderīgi izmantot atkal un atkal, tādējādi radot papildu vērtību.

Rīcībās **ELFLA4 un ELFLA5** var palielināt atbalsta intensitāti no 70% līdz 90%, ja tiek izpildīti sekojoši nosacījumi:

8. Tabula

Nr.	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	Intensitātes palielinājums (%)
1.	Bērnu un jauniešu interešu atbalsta aktivitātes	VRG teritorijas bērni un jaunieši vecumā no 7 līdz 25 gadiem	Projektā iesaistīti vismaz 10 dalībnieki, no kuriem vismaz 80% vecumā no 12 līdz 25 gadiem.	20
2.	Prasmju apguves veicināšanai	Dalībnieki – VRG teritorijas iedzīvotāji	Prasmes apgūst vismaz 10 dalībnieki. Vismaz 1 dalībnieks ir no sociālās atstumtības riska grupām. ¹⁴ Pirms projektā plānoto aktivitāšu uzsākšanas ir jāiesniedz biedrībai ZBA dalībnieku saraksts un apliecinājums no pašvaldības sociālā dienesta par dalībnieku no soc. atstumtības riska grupas.	20
3.	Kultūrvēsturisko objektu infrastruktūras sakārtošana publiskai pieejamībai	Projekta ieguldījumi plānoti valsts vai vietējo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautam objektam	Projekta pieteikumam pievienots Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes dokumentāls saskaņojums plānotiem darbiem kultūrvēsturiskā pieminekļi.	20
4.	Viedā ciema kopienu veicinošas aktivitātes	Atbilst viedo ciemu definīcijai	Pretendents apliecina vismaz 18 mēnešu veiktas aktivitātes kopienā. Projektā plānotās aktivitātes ir saskaņā ar viedā ciema 3 gadu darbības plānu.	20

** Ja izpildās vairāki kritēriji vienlaikus, tad summējoties intensitātes palielinājumam, tas nepārsniedz 90%

Viedais ciems ir kopiena lauku apvidos, kas īsteno vietējās iniciatīvas, lai rastu praktiskus risinājumus vajadzībām ekonomikas, sociālās un vides jomās un maksimāli izmantotu jaunas iespējas, vajadzības gadījumā izmantojot digitālās tehnoloģijas.

¹⁴ Saskaņā ar Labklājības ministrijas mājas lapā sniegto: Iedzīvotāju grupas, kurām liegtas vai apgrūtinātas iespējas iegūt pietiekamus ienākumus, saņemt pakalpojumus un preces, kuras ir būtiski nepieciešamas pilnvērtīgai funkcionēšanai sabiedrībā (pirmspensijas vecuma personas, bezdarbnieki, personas ar funkcionāliem traucējumiem, vientuļie pensionāri, personas ar nepietiekošām, zemām vai darba tirgum neatbilstošām zināšanām un prasmēm, trūcīgās personas).

9. Tabula

Nr. p.k.	Mērķis/rīcība	KLP intervences aktivitāte	Maksimālā attiecin. izm. summa vienam projektam (euro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
1.	M1/ ELFLA1 Augstas pievienotās vērtības radīšana	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	200 000	40 - pamata max līdz 65	Nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 3 projekti
2.	M1/ ELFLA2 Mikro un mazo uzņēmumu attīstības veicināšana	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	70 000	40 - pamata max līdz 65, 75***	Terminētas kārtas / Nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti: vismaz 15 projekti, no tiem 2 inovatīvi un 2 ar aprites ekonomiku
3.	M1/ ELFLA3 “Lauku biļete” uzņēmējdarbībai	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	15 000*	40 - pamata max līdz 65, 75***	Terminētas kārtas / Nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 5 projekti
4.	M2/ ELFLA4 Uz vietējas kopienas vajadzībām balstītas publiskās infrastruktūras izveide	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	50 000 100 000 - pašvaldībām	70 – pamata max līdz 90	Terminētas kārtas	Atbalstīti vismaz 6 projekti, ar ieguldījumu 2 kultūras mantojuma objektos
5.	M2/ ELFLA5 Kopienų stiprināšana un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	50 000	70 – pamata max līdz 90	Terminētas kārtas	Atbalstīti vismaz 5 projekti, no tiem 3 mācību projekti
6.	M2/ ELFLA6 Jauniešu iniciatīvu atbalsts	Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	6 000**	100	Terminētas kārtas	Atbalstīti vismaz 4 projekti
7.	M2/ ELFLA7 Sadarbības pasākumi	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas. Kopienų spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas	50 000	100		Atbalstīti vismaz 2 projekti

* Maksimālā atbalsta summa var mainīties atbilstoši metodikai “Fiksētas summas maksājums ar budžeta projekta aprēķina metodi “Lauku biļete” un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam”.

** Maksimālā atbalsta summa var mainīties atbilstoši metodikai “Fiksētas summas maksājums “Jauniešu iniciatīva” un to piemērošana Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plānā 2023.-2027.gadam”

*** Saskaņā ar atbalsta piešķiršanas reglamentējošiem normatīviem aktiem.

3.2. Programmas zivsaimniecības attīstībai 3.prioritātē 2023. – 2027.gadam

RĪCĪBA – EJZAF1

Jūras piekrastes ekonomikas veicināšana un dažādošana

ATBILSTĪBA

Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana

APRAKSTS:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt ZVRG¹⁵ teritorijā deklarēto fizisko personu uzņēmējdarbības uzsākšanu vai piekrastes pagastos strādājošos uzņēmumus, sniedzot atbalstu esošās saimnieciskās darbības uzlabošanai – tai skaitā ražošanas procesa uzlabošanai, tirdzniecības veicināšanai, kā arī jaunu piekrastes zvejas un zivju produkcijas ražotāju darbības uzsākšanai. Piemēram: atbalstu var saņemt zvejas inventāra uzglabāšanas un/vai tā remonta telpu nodrošināšanai, zivju atvēršanai un uzglabāšanai, pirmapstrādes izveidošanai, tīklu darbnīcu aprīkojumam, specializētā transporta iegādei, alternatīvās elektroenerģijas ražošanas iekārtu uzstādīšanai. Atbalsts paredzēts arī zivsaimniecības ražošanas ēku siltināšanai un atjaunojamās enerģijas izmantošanai.

Atbalsts paredzēts arī saimnieciskās darbības dažādošanai jūras ekonomikas nozarēs (jūras transports, zivju produkcijas tirdzniecība un citas ar jūru un piekrasti saistītas darbības), it sevišķi zvejniecības sezonālās ietekmes mazināšanai. Atbalstu var saņemt uzņēmējdarbības projekti, kas veicina piekrastes ekonomisko izaugsmi un rada pozitīvu ietekmi jaunu darba vietu izveidei. Paredzēts atbalsts aprītes ekonomikas pamatprincipu īstenošanai, tostarp zivsaimniecībā un akvakultūrā (izņemot hidrotehnisko būvju izveidei).

Rīcībā netiek atbalstīti tūrisma nozares projekti. Ventspils pilsētā atbalstu var saņemt tikai ar zivsaimniecību saistīti uzņēmējdarbības projekti.

Pamata atbalsta intensitāte 50%, kuru var palielināt SVVA stratēģijā vai normatīvos aktos noteiktos gadījumos. Īpašs atbalsts projektiem, kas tiešā veidā saistīti ar piekrastes zvejniecību.

Vienam atbalsta pretendenta plānošanas periodā 2023. – 2027.gadam pieejamais maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs EUR 200 000. Maksimālo atbalsta apmēru vērtē ar 2024.gadu skaitot kopā saņemto atbalstu EJZAF1 un EJZAF2 rīcībās.

RĪCĪBA – EJZAF2

Sabalansēta un ilgtspējīga piekrastes tūrisma attīstība

ATBILSTĪBA:

Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana

APRAKSTS:

Rīcības ietvaros tiks atbalstītas iniciatīvas, kas veicina dabu saudzējoša, ilgtspējīgu piekrastes tūrisma attīstību, tai skaitā ekotūrismu, militārā mantojuma tūrismu, atpūtas piedāvājumu un pakalpojumu izveidi ZVRG piekrastes pagastos. Īpašs akcents uz lēno/rāmo tūrismu, kas papildina tūristu uzturēšanās laiku un ir uz dabas un kultūras tūrisma orientēts. Atbalsts paredzēts vissezonas tūrisma mītnu izveidei un attīstībai, tai skaitā ar tūrisma saistītiem labjūtes pakalpojumiem, vietējām tradīcijām (pirts rituāli), dabas un kultūras tūrismam, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju ieviešanai, it īpaši sezonālīti

¹⁵ ZVRG teritorija: EJZAF - Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonda finansējums pieejams piekrastes pagastos un Ventspils valstspilsētā

mazinošiem un ilgtspējīgiem tūrisma pakalpojumiem, kas sekmē tūrisma attīstību un sadarbības tīklu izveidi. Atbalsts darījumu tūrisma attīstīšanai nesezonā, piedāvājot telpas motivācijas, informatīviem, svinīgiem uzņēmumu pasākumiem.

Jaunu tūrisma mītņu izveidei priekšroka ir vismaz divas sezonas tūrisma jomā strādājošiem, zivsaimniecībā nodarbinātiem, mājražotājiem vai ēdināšanas pakalpojuma sniedzējiem, kas vēlas dažādot savu darbību.

Pamata atbalsta intensitāte 50%, kuru var palielināt SVVA stratēģijā vai normatīvos aktos noteiktos gadījumos.

Vienam atbalsta pretendenta plānošanas periodā 2023. – 2027.gadam pieejamais maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs EUR 200 000. Maksimālo atbalsta apmēru vērtē ar 2024.gadu skaitot kopā saņemto atbalstu EJZAF1 un EJZAF2 rīcībās.

Šajā rīcībā atbalstu nevar saņemt Ventspils pilsētas teritorijā.

RĪCĪBA – EJZAF3

Vides resursu līdzsvarota izmantošana un piekrastes dabas vērtību saglabāšana

ATBILSTĪBA

Vides resursu ilgtspējīga izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana

APRAKSTS:

Rīcības ietvaros tiks atbalstītas iniciatīvas, kas veicina piekrastes dabas vērtību un vides resursu atjaunošanu un saglabāšanu, iespējamo to iesaisti piekrastes atpūtas un tūrisma nozares attīstībā ZVRG piekrastes pagastos un Ventspils pilsētā. Rīcības ietvaros atbalsts aprīkojuma iegādei un būvdarbiem, kas vērsti uz vides resursu saglabāšanu un vairošanu. Piemēram: atbalstu var saņemt ar atpūtu un zvejniecību saistītu vietu izveidei un infrastruktūras pilnveidošanai dabā, steķu atjaunošana tūristu un makšķernieku laivām, arī laivu ielaišanas vietām upēs, jūras piekrastē un saistītā aprīkojuma iegādēm, pašvaldību publiskās infrastruktūras pilnveidošana, t.sk. ielu un ceļu, veloceļu, stāvlaukumu būvniecībai vai pārbūvei, lai piekļūtu piekrastes objektiem vai ar zvejniecību, zivju pārstrādi saistītiem objektiem, kā arī lai mazinātu antropogēno slodzi¹⁶ uz dabas vidi. Ziemeļkurzemes piekrastē, kur atrodas īpaši saudzējami un vērtīgi dabas resursi, saimnieciskā dzīve organizējama un attīstāma saglabājot bioloģisko daudzveidību, saudzējot un uzturot esošo ekosistēmu¹⁷.

Atbalsts paredzēts arī zivsaimniecības ražošanas ēku siltināšanai un atjaunojamās enerģijas izmantošanai, notekūdeņu un virszemes ūdeņu novadīšanas sakārtošanai. Papildus atbalsts projektiem, kas rada iespējas sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā un veic pasākumus, kas uzlabo ēku energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu, apkures sistēmu ieviešanu ar minimālu gaisa piesārņojumu.

¹⁶ Antropogēnā slodze - tieša vai netieša cilvēku un viņu saimnieciskās darbības iedarbība uz dabu kopumā vai uz tās atsevišķiem komponentiem un elementiem (ainavām, dabas resursiem u. tml.). Pārmērīga antropogēnā slodze var novest pie teritorijas dabisko īpašību zaudēšanas.

¹⁷ <https://www.daba.gov.lv/lv/ekosistemu-pakalpojumi> un <https://ziemelkurzeme.lv/lv/prezentacijas/cik-maksa-daba-23032021>

RĪCĪBA – EJZAF4

Zvejas un jūras kultūras mantojuma saglabāšana un pieejamība

ATBILSTĪBA

Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana

APRAKSTS:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt ZVRG piekrastes teritoriju un Ventspils valstspilsētas pašvaldības teritoriju publisko infrastruktūru ar mērķi saglabāt un lietderīgi izmantot jūras un jūras piekrastei raksturīgo kultūras mantojumu. Atbalstīt zivsaimniecības teritoriju kultūrvēstures mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu un publisko pieejamību, nodrošināt tā pieejamību nākamajām paaudzēm. Pašvaldību projektu nepieciešamībai jābūt pamatotai vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentos.

Atbalsts projektiem, kas vērsti uz materiālā vai nemateriālā kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, atjaunošanu un popularizēšanu, kuri veicina vietējo uzņēmējdarbību vai iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Par kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumu ir uzskatāms arī vietējo mājražotāju un zivju produktu tirgošanas un lokālu pasākumu norises vietu izveide piekrastes ciemos. Papildus atbalsts projektiem, kas rada iespējas sociālās atstumtības riska grupām iekļauties sabiedrībā un veic pasākumus, kas uzlabo ēku energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu izmantošanu, apkures sistēmu ieviešanu ar minimālu gaisa piesārņojumu.

RĪCĪBA – EJZAF5

Sadarbības pasākumi

ATBILSTĪBA

1. Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana
2. Vides resursu ilgtspējīga izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana
3. Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana

APRAKSTS:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt ZVRG teritorijas piekrastes pagastu (pirmais pagasts no jūras) un Ventspils valstspilsētas uzņēmējus un kopienas, lai veicinātu sadarbību un tīklošanos ar līdzīgām ZVRG LEADER/SVVA teritorijām Latvijā un citās ES un ekonomiskās sadarbības valstīs inovatīvu uzņēmējdarbības risinājumu iepazīšanai, kultūras un dabas mantojuma, īso pārtikas ķēžu, jaunatnes, viedo ciemu un energokopienas, aprites, klimata un dabas daudzveidības jomā.

RĪCĪBA – EJZAF6

Ostu un zivju izkraušanas vietu infrastruktūras attīstīšana

ATBILSTĪBA

Ostu infrastruktūras attīstības stiprināšana

APRAKSTS:

Pasākuma ietvaros atbalsta investīcijas būvēs, kas ir nepieciešamas zvejniekiem un atrodas Ventspils ostas teritorijā un esošajās Pārtikas un veterinārajā dienestā (PVD) reģistrētās zvejas produktu izkraušanas vietās. Pasākumā atbalstu var saņemt piestātņu atjaunošanai vai pārbūvei, kur tiek izkrauta zvejas produkcija, jaunu noliktaņu vai nojumju būvniecībai zivju izkraušanas aprīkojuma vai zvejas aprīkojuma glabāšanai, izkrauto zvejas produktu šķirošanai, zvejas produktu atvēršanai un zvejas produktu uzglabāšanai, citas zvejniekiem nepieciešamās infrastruktūras izveidei vai labiekārtošanai un aprīkošanai.

Zvejas ostā ir atbalstāmi ieguldījumi inovācijās, videi draudzīgās tehnoloģijās, ilgtspējīgāku un videi nekaitīgāku ražošanas ciklu nodrošināšanai un tīrāku enerģijas avotu izmantošanā, piesārņojuma samazināšanā un novēršanā, jaunu produktu un pakalpojumu digitalizācijā, tostarp zvejas resursu izsekojamībā un zvejas personāla darba un atpūtas telpu ierīkošanā.

3.2.1. Kritēriju apraksts maksimālās atbalsta intensitātes noteikšanai

M3 Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē

Rīcībā EJZAF1, EJZAF2 var palielināt atbalsta intensitāti no 50% līdz 65%, ja tiek izpildīts sekojošs nosacījums:

10. Tabula

Nr.	Kritērijs	Pazīmes	Prasības	Intensitātes palielinājums (%)
1.	Inovatīvs projekts ZVRG teritorijā	Atbilst inovācijas definīcijai	Projekta iesniedzēja pamatojums inovatīvā tehnoloģijā/risinājumā atbilstoši 6.tabulai	15

11. Tabula

Nr. p.k.	Mērķis/rīcība	PZA mērķis	Maksimālā attiecināmo izmaksu summa vienam projektam (euro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Iznākuma rādītāji
1.	M3/ EJZAF1 Jūras piekrastes ekonomikas veicināšana un dažādošana	Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana	200 000	50 65 – inovatīviem 90 – kopproj. 100 – ar piekrastes zveju saistītiem	Terminētas kārtas / Nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 10 projekti
2.	M3/ EJZAF2 Sabalansēta un ilgtspējīga piekrastes tūrisma attīstība	Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana	200 000	50 65 – inovatīviem	Terminētas kārtas	Atbalstīti vismaz 8 projekti
3.	M3/ EJZAF3 Vides resursu līdzsvarota izmantošana un piekrastes dabas vērtību saglabāšana	Vides resursu ilgtspējīga izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana	200 000 650 000 - pašvaldībām	50 65 – inovatīviem 90 – kopproj. 90 – sabiedriskā labuma	Terminētas kārtas / Nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 5 projekti
4.	M3/ EJZAF4 Zvejas un jūras kultūras mantojuma saglabāšana un pieejamība	Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana	200 000 650 000 - pašvaldībām	50 65 – inovatīviem 90 – sabiedriskā labuma	Terminētas kārtas	Atbalstīti vismaz 2 projekti
5.	M3/ EJZAF5 Sadarbības pasākumi	Vietējās ekonomikas attīstības un transformācijas veicināšana. Vides resursu ilgtspējīga izmantošana, kā arī klimata pārmaiņu mazināšana. Zvejas vai jūras kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana.	100 000	100		Atbalstīti vismaz 2 projekti
6.	M4/ EJZAF6 Sakārtota un labiekārtota osta zivsaimniecības nodrošināšanai	Ostu infrastruktūras attīstības stiprināšana	2 200 000	90 – ostu pārvaldēm un kopprojektiem	Nepārtrauktā kārtā	Atbalstīti vismaz 3 projekti

3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums

Biedrības organizētajos diskusiju pasākumos visos biedrības ZBA darbības pagastos par teritorijas iedzīvotāju, nevalstisko organizāciju un uzņēmēju vajadzībām tika identificētas aktivitātes, kuras nav iespējams iekļaut Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas finansējuma projektā, bet ir jāmeklē finansējums no citiem fondiem:

1. Vietējo kopienu iedzīvotāju aktivizēšanas pasākumi un kolektīvās finansēšanas veicināšana – Sabiedrības integrācijas fonds, NVO fonds u.c.
2. Piekrastes tūrisma pakalpojumu tīkla piedāvājuma izveide, sasaistot to ar EiroVelo maršrutiem – Latvijas – Igaunijas pārrobežu sadarbības programma u.c.
3. Jauniešu iesaiste uzņēmējdarbībā un pamata prasmju apguvē – Sadarbība ar reģionālo biznesa inkubatoru, NVO fondu, ERASMUS programmu u.c.
4. Sabiedrības atbalstīti un realizēti projekti vietējo iedzīvotāju aktivitātēm – Sabiedrības integrācijas fonds, NVO fonds, vietējo pašvaldību sabiedrības iniciatīvas atbalsta programmas u.c.

4. SVVA STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN NOVĒRTĒŠANA

4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošām organizācijām

Biedrības ”Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” informācijas tīklu veidošana un sadarbības nodrošināšana notiek saskaņā ar “Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas Komunikācijas stratēģiju 2023-2027” (<https://ziemelkurzeme.lv/lv/petijumi>), kura tapusi Aktīvo iedzīvotāju fonda projektā “Varam vairāk!”, ņemot vērā iedzīvotāju, sabiedrisko organizāciju un pašvaldību viedokli.

Biedrības ZBA sadarbības mērķa grupas ir:

- biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas” biedri;
- teritorijas vietējie un potenciālie iedzīvotāji;
- teritorijas bērni un jaunieši;
- teritorijas esošie un potenciālie uzņēmēji;
- teritorijas biedrības, nodibinājumi, draudzes;
- saistīto valsts iestāžu darbinieki: Zemkopības ministrija, Lauku atbalsta dienests, Lauku tīkls u.c.;
- saistīto nevalstisko organizāciju darbinieki, biedri: Latvijas Lauku forums, Kurzemes NVO centrs u.c.;
- Ventspils novada, Talsu novada un Ventspils valstspilsētas pašvaldību deputāti un speciālisti;
- mediji;
- citas VRG Latvijā un Eiropas Savienībā;
- saistītās Eiropas Savienības institūcijas, piemēram, Eiropas Lauku parlaments u.c.

Sadarbība un tīklošanās notiek, ievērojot atklātību, vienlīdzību un profesionalitāti un tās uzdevumi ir:

- 1) ērtā un mūsdienīgā veidā operatīvi, regulāri nodrošināt profesionālas, precīzas informācijas pieejamību mērķa grupām par biedrības ZBA darbību un aktivitātēm;
- 2) proaktīvi un ar iespējami plašākām metodēm iesaistīt komunikācijā un darbībā biedrības ZBA mērķa grupas;
- 3) paaugstināt biedrības ZBA atpazīstamību reģionā un LEADER/SVVA saimē, izmantojot pieejamos komunikācijas līdzekļus un kanālus.

Lai sasniegtu šos uzdevumus, biedrība ZBA izmanto vairākus kanālus:

Tiešie kanāli:

- konsultācijas pa telefonu vai/un klātienē projektu iesniedzējiem biedrības ZBA LEADER/SVVA projektu konkursu laikā;
- Biedrības ZBA rīkoti semināri, konferences, pieredzes apmaiņas braucieni un citi klātienē pasākumi, kuros aicināti pasākumam atbilstošu mērķa grupu pārstāvji no visas biedrības ZBA teritorijas;
- apmācības par iedzīvotāju pieprasītām tēmām klātienē vai interneta tīmeklī.

Netiešie kanāli:

- mājaslapa www.ziemelkurzeme.lv
- sociālajā vietnē www.facebook.com/ziemelkurzeme/
- e-pasta komunikācija zba@ziemelkurzeme.lv ;
- publikācijas pašvaldību informatīvos izdevumos: “Talsu Novada Ziņas” un “Ventspils Novadnieks”;
- publikācijas pašvaldību tīmekļvietnēs: www.talsi.lv, www.ventspilsnd.lv, www.dundaga.lv

- publikācijas reģionālajos laikrakstos: “Talsu Vēstis”, “Ventas Balss”.

VRG budžeta iespēju robežās veido televīzijas sižetus, izdod tipogrāfiskus izdevumus ar informāciju par īstenotiem projektiem, kas spēj iedvesmot nākamos projektu iesniedzējus.

Biedrības ZBA koordinatore sadarbībā ar padomi ir izveidojusi vietējo informatīvo saziņas tīklu, kurā ir iekļauts pa vienam pārstāvim no katra VRG teritorijas pagasta, lai informatīvo un apmācību semināru plānošanas procesā uzrunātu un ieinteresētu iespējami plašāku to iedzīvotāju daļu, kuri konkrētajā pasākumā varētu saņemt vistiešāko atbalstu savām interesēm. Vietējie informatori (vietējo NVO pārstāvji, pagastu pārvalžu vadītāji vai darbinieki) papildus publikācijām mājas lapā un laikrakstos apziņo vietējo sabiedrību arī plašāk apspriežamo jautājumu gadījumos, kad VRG rīko diskusijas pagastos.

Biedrība ZBA aktīvi izmanto iespējas, ko informācijas apmaiņas jomā sniedz VRG interešu pārstāvis – biedrība “Latvijas lauku forums”, kā arī jau laika gaitā izveidojušos sadarbību un savstarpējo interešu apmaiņu ar citām Latvijas VRG.

Labas atsauksmes aizvadītajā periodā tika saņemtas no potenciāliem projektu iesniedzējiem un padomes locekļiem par projektu īstenošanas pieredzes braucieniem uz citām Latvijas un ārvalstu VRG teritorijām. Šo praksi biedrība ZBA vēlas turpināt arī nākamajā periodā.

4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. - 2027.gadam un ES Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu specifiskajiem atbalsta mērķiem

Biedrības ZBA teritorijā Stratēģijas ietvaros potenciāliem projektu iesniedzējiem ir iespējas īstenot projektus sinerģijā ar šādiem Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027.gadam specifiskajiem atbalsta mērķiem:

SAM 2.1.3. Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām.

2.1.3.1. pasākums “Pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām”, 1. un 2. kārtas (atbildīgā VARAM)

Atbalstāmās darbības: Zaļās un zilās infrastruktūras risinājumu (piemēram, zaļās sienas, jumtu dārzi, peldošās salas, caurlaidīgi segumi, ēnu sniedzoshi koki u.c.) un citu pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu, t.sk. izmantojot arī kombinācijā ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem, īstenošana atbilstoši vietējām (pašvaldību) klimata pielāgošanās stratēģijām (pašvaldības attīstības programmas sastāvdaļa). Atbalsts paredzēts arī ieguldījumiem jau esošajās dabas un apstādījumu teritorijās, kas ir nozīmīgs zaļās un zilās infrastruktūras tīklojuma pamatelements, tai skaitā Baltijas jūras piekrastē.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, ELFLA2; M2/ELFLA4; M3/EJZAF1, EJZAF2, EJZAF3, EJZAF4

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldības, to iestādes un pašvaldību kapitālsabiedrības.

2.1.3.2. pasākums “Nacionālas nozīmes plūdu un krasta erozijas pasākumi” (atbildīgā VARAM)

Atbalstāmās darbības: Pasākumi aizsardzībai pret plūdiem, primāri nacionālās nozīmes plūdu risku teritorijās atbilstoši nacionālajiem plūdu riska pārvaldības dokumentiem.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M3/EJZAF1, EJZAF3

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldības, to iestādes un komersanti (pašvaldību kapitālsabiedrības).

SAM 2.3.1. “Veicināt ilgtspējīgu daudzveidu mobilitāti pilsētās”

2.3.1.3. pasākums “Veloinfrastruktūras attīstība” (atbildīgā SM)

Atbalstāmās darbības: Veloceļu izbūve gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, ELFLA2; M2/ELFLA4; M3/EJZAF2, EJZAF3

Finansējuma saņēmēji: VSIA "Latvijas valsts ceļi", pašvaldības.

SAM 4.1.1. “Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi veselības aprūpei un stiprināt veselības sistēmu, tostarp primārās veselības aprūpes noturību, un sekmēt pāreju no aprūpes iestādē uz ģimenē un kopienā balstītu aprūpi”

4.1.1.3. pasākums “Primārās veselības aprūpes lomas stiprināšana, attīstot infrastruktūru” (atbildīgā VM)

Atbalstāmās darbības: Ģimenes ārstu prakšu un primārās veselības aprūpes centru attīstība, bērnu zobārstniecība.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA2; M2/ELFLA4

Finansējuma saņēmēji: Ārstniecības iestādes, pašvaldības, pašvaldības iestādes.

SAM 4.3.2. “Kultūras un tūrisma lomas palielināšana ekonomiskajā attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajās inovācijās”.

Atbalstāmās darbības: Kultūras infrastruktūras atjaunošana un restaurācija, teritorijas labiekārtošanas darbi, teritorijas labiekārtojuma elementu iegāde, būvuzraudzība, projekta vadība, kustamās mantas iegāde;

Kultūras operatoru kapacitātes stiprināšana sociāli iekļaujošu inovatīvu kultūras pakalpojumu attīstīšanai, tai skaitā stiprinot kultūras operatoru lomu vietējās kopienās un mērķauditorijas vajadzībās balstītu pakalpojumu sniegšanu;

Atbalsts jauna, uz sociālo iekļaušanu orientēta kultūras piedāvājuma radīšanai, kā arī kultūras pakalpojumu saturiskā tvēruma paplašināšana, vienlaikus attīstot jaunas pieejas, un stiprinot sadarbību ar dažādu jomu operatoriem;

Kultūras operatoru sniegto pakalpojumu pieejamības veicināšana, tostarp pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un citām sociāli mazaizsargātām grupām ar zemu kultūras līdzdalības īpatsvaru.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M2/ELFLA4; M3/EJZAF4

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldība, pašvaldības iestāde, valsts akciju sabiedrība vai valsts kapitālsabiedrība, NVO un privātie kultūras operatori.

SAM 5.1.1. Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana.

5.1.1.1. pasākums “Infrastruktūra uzņēmējdarbības atbalstam”, 1., 2., 3. kārtas (atbildīgā VARAM)

Atbalstāmās darbības:

1.kārtā: Reģionālas nozīmes projekti - atbilstoši plānošanas reģionu attīstības programmām. Komercedarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, teritorijas potenciāla attīstīšanai nepieciešamo industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana, teritoriju sagatavošana privāto investīciju piesaistei un darba vietu izveidei, u.c. saistītie ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar komersantu pieprasījumu, nodrošinot tiem atbilstošu uzņēmējdarbības vidi. Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamo teritoriju attīstība, jaunu darba vietu radīšana, komersantu nefinanšu investīciju piesaistīšana, darba algu fonda palielināšana.

2.kārtā: Pašvaldību projektu konkurss. Komercedarbības mērķiem paredzēto ēku un to infrastruktūras attīstīšana, teritorijas potenciāla attīstīšanai nepieciešamo industriālo pieslēgumu ierīkošana un to saistītās jaudas palielināšana, teritoriju sagatavošana privāto investīciju piesaistei un darba vietu izveidei, u.c. saistītie ieguldījumi publiskajā infrastruktūrā saskaņā ar komersantu pieprasījumu, nodrošinot tiem atbilstošu uzņēmējdarbības vidi. Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamo teritoriju attīstība, jaunu darba vietu radīšana, komersantu nefinanšu investīciju piesaistīšana, darba algu fonda palielināšana..

3.kārtā: Elastības finansējums, kas pieejams pēc 2025. gada - papildu pašvaldību projektu konkurss.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, ELFLA2; M3/EJZAF2

Finansējuma saņēmēji: 1., 2., 3. kārtās – pašvaldības, to izveidotās iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, publiski privātās kapitālsabiedrības.

5.1.1.3. pasākums “Publiskās ārtelpas attīstība” (atbildīgā VARAM)

Atbalstāmās darbības: Integrēti ieguldījumi publiskajā ārtelpā (piemēram, parks, skvērs, promenāde, publiski pieejama atpūtas zona, t.sk. Baltijas jūras piekrastē), identificējot primāri svarīgas vietas, kur ieguldījumi var sniegt vislielāko atdevi, uzlabot sabiedrības drošību vai dzīves vides kvalitāti, kas var ietvert multifunkcionālus risinājumus, zaļo un zilo infrastruktūru (piemēram, zaļās salas, zaļos žogus, velosipēdu novietnes, caurlaidīgu zemes segumu).

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M2/ELFLA4; M3/EJZAF3

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldības, to izveidotās iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības.

5.1.1.4. pasākums “Viedās pašvaldības” (atbildīgā VARAM)

Atbalstāmās darbības: Jaunu un inovatīvu risinājumu attīstīšana efektīvākai pakalpojumu nodrošināšanai un izmaksu samazināšanai pašvaldībās (viedās pašvaldības) - kompleksi risinājumi, kombinējot ieguldījumus infrastruktūrā ar IKT risinājumiem, sniedzot koncentrētu atbalstu, lai sasniegtu noteiktos mērķus jaunu un inovatīvu, videi un klimatam draudzīgu risinājumu attīstīšanai.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M2/ELFLA4; M3/EJZAF3

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldības, to izveidotās iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības.

5.1.1.6. pasākums “Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība” (atbildīgā KM)

Atbalstāmās darbības: Valsts nozīmes kultūras pieminekļu atjaunošana un restaurācija. Ar valsts nozīmes aizsargājamiem kultūras pieminekļiem saistītās infrastruktūras būvju, kas ir vērsti uz kultūras mantojuma saglabāšanu, aizsardzību un attīstību, atjaunošana un restaurācija un publiskās ārtelpas attīstīšana atbalstāmo objektu apkārtnē. Jaunu pakalpojumu izveide, paplašinot kultūras mantojuma objektu saturisko piedāvājumu.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M2/ELFLA4; M3/EJZAF4

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldības, pašvaldību iestādes.

SAM 6.1.1. “Pārejas uz klimatneitralitāti radīto ekonomisko, sociālo un vides seku mazināšana visvairāk skartajos reģionos”

6.1.1.3. pasākums “Atbalsts uzņēmējdarbībai nepieciešamās publiskās infrastruktūras attīstībai, veicinot pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku” (atbildīgā VARAM)

Atbalstāmās darbības: Uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība saskaņā ar komersantu pieprasījumu, t.sk. pašvaldību “zaļo” uzņēmējdarbības teritoriju izveide un attīstība, kurās patērē AER. Uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamā publiskā infrastruktūra (ēkas, telpas, inženierkomunikāciju pieslēgumi: ūdens, kanalizācija, elektrība, pievedceļi, AER tehnoloģijas u.c.), kas ir priekšnosacījums ražošanai un pakalpojumu sniegšanai, lai kāpinātu produktivitāti, pielietojot klimatneitrālus enerģijas avotus un atslogojot komersantu finanšu resursus, ļaujot tiem ieguldīt viedākās, energoefektīvākās un “zaļākās” tehnoloģijās.

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, ELFLA2; M3/EJZAF1, EJZAF2, EJZAF3

Finansējuma saņēmēji: Pašvaldības, to izveidotās iestādes, pašvaldību kapitālsabiedrības, publiski privātās kapitālsabiedrības.

Biedrības ZBA teritorijā Stratēģijas ietvaros potenciāliem projektu iesniedzējiem ir iespējas īstenot projektus sinerģijā ar šādiem Eiropas Savienības Atveseļošanās un noturības mehānisma plānu specifiskajiem atbalsta mērķiem:

Komponente 2. DIGITĀLĀ TRANSFORMĀCIJA

2.2. Uzņēmumu digitālā transformācija un inovācijas

2.2.1.3.i. Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanai uzņēmējdarbībā

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, ELFLA2; M3/EJZAF1, EJZAF2

2.3. Digitālās prasmes

2.3.2.1.i. Digitālās prasmes iedzīvotājiem, t.sk. jauniešiem

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M2/ELFLA5, ELFLA6, ELFLA7; M3/EJZAF5

Komponente 3. NEVIENLĪDZĪBAS MAZINĀŠANA

3.1. Reģionālā politika

3.1.1.3.i. Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, M3/EJZAF1; EJZAF2

3.1.2.1.i. Publisko pakalpojumu un nodarbinātības pieejamības veicināšanas pasākumi cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem

Papildinātība ar biedrības Stratēģijas mērķi un rīcību: M1/ELFLA1, ELFLA2; M2/ELFLA4, ELFLA5; M3/EJZAF1, EJZAF2, EJZAF3, EJZAF4

4.3. Projektu vērtēšanas kritēriju noteikšanas principi un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana

Projektu vērtēšanas kritēriji tiek noteikti katrai rīcībai, ievērojot konkrēto mērķu rezultātu un rīcību iznākuma rādītājus, noteiktās prioritātes un rīcību ierobežojošos nosacījumus.

Kritēriji tiek grupēti četrās daļās: atbilstības, administratīvie, vispārējie un specifiskie.

Atbilstības vērtēšanas kritērijos vērtē iesniegtā projekta darbības teritorijas atbilstību VRG/ZVRG noteiktai teritorijai, rīcībai un konkrētās rīcības ierobežojošiem nosacījumiem. Ja projekts šajā vērtējumā nesaņem pozitīvu vērtējumu, tad tālāk to nevērtē.

Kvalitatīvie vērtēšanas kritērijos vērtē vai projekta pieteikumā ir sniegta visa nepieciešamā informācija un pievienoti visi nepieciešamie dokumenti un tie ir atbilstoši noformēti.

Vispārējos vērtēšanas kritērijos vērtē konkrētās rīcības īstenošanas nosacījumu, pretendenta un plānotās darbības: atbilstību, ilgtspēju, konkurētspēju (ja attiecas), prioritāti, inovāciju.

Vispārējie kritēriji paredz arī papildus punktu piešķiršanu prioritāri atbalstāmiem projektiem, kuri ir noteikti kā stratēģiskie virzieni, ar piekrastes zvejniecību saistītiem projektiem un projektiem ar stratēģijā noteikto paaugstināto atbalstu.

Specifiskos vērtēšanas kritērijos vērtē biedrības rādītāju izpildes ieguldījumu: inovācija, aprites ekonomika, ieguldījumi valsts un vietējos kultūras pieminekļos, prasmju apguve.

Papildkritēriji noteikti un tos pielieto gadījumos, kad vienā projektu konkursa kārtā divi vai vairāki projekti, pēc pamata vērtēšanas kritēriju kopsummas, saņem vienādu vērtēšanas punktu skaitu.

Projektu vērtēšanas komisija izvērtē projektu konkursam iesniegto projektu atbilstību stratēģijai pēc kritērijiem, kas noteikti katrai rīcībai un ļauj sarindot projektus pēc to ieguldījuma stratēģijas mērķu sasniegšanā.

Projektu vērtēšanu nodrošinās biedrības padomes apstiprināta projektu vērtēšanas komisija 5 cilvēku sastāvā, kura darbojas uz apstiprināta nolikuma pamata. Minimālais viena projekta vērtētāju skaits ir 3 komisijas locekļi.

Pirms projektu vērtēšanas sākuma visi vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu deklarāciju. Ja kādam no vērtēšanas komisijas locekļiem ir interešu konflikts kādā no vērtējamiem projektiem, tad konkrētais komisijas loceklis nepiedalās visu tās rīcības projektu vērtēšanā.

Biedrības padome ar lēmumu izveido **SVVA padomi**, kura izskata iesniegto projektu vērtējumu apkopojumu un to atbilstību stratēģijā noteiktiem rīcības mērķiem un pieņem lēmumu. SVVA padome tiek veidota no biedrības padomes locekļiem, ievērojot nosacījumu par lēmēju atbilstību un interešu konflikta neesamību attiecībā uz visu rīcībā iesniegto projektu pretendentiem.

Biedrības padome 2022.gada 20.oktobra sēdē ir apstiprinājusi Projektu vērtēšanas komisijas un projektu atbilstības SVVA stratēģijai lēmuma pieņemšanas padomes nolikumu¹⁸, kas nosaka:

- 1) projektu vērtēšanas komisijas sastāvu, uzdevumus, pienākumus un atbildību;
- 2) sabiedrības virzītās vietējās attīstības (SVVA) padomes sastāvu, uzdevumus, pienākumus un atbildību;
- 3) padomes priekšsēdātāja atbildību projektu vērtēšanas lēmumu apstrīdēšanas gadījumos;
- 4) administratīvā vadītāja pienākumus projektu vērtēšanas procesa nodrošināšanā;
- 5) projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas un lēmuma pieņemšanas padomes locekļu interešu konflikta deklarāciju.

Gan Projektu vērtēšanas komisijas un projektu atbilstības SVVA stratēģijai lēmuma pieņemšanas padomes nolikumu, gan projektu vērtēšanas kritēriji un to vērtēšanas metodika visiem interesentiem projektu konkursa izsludināšanas un vērtēšanas laikā ir pieejama biedrības mājas lapā: www.ziemeļkurzeme.lv sadaļā LEADER/SVVA.

Projektu vērtēšanas interešu konflikta novēršana attiecas uz biedrības darbībā iesaistītām personām, kuras saistītas ar projektu iesniegumu vērtēšanu, lēmumu pieņemšanu, vērtēšanas procesa organizēšanu un uzraudzību. Interešu konflikta jautājums biedrībā ir jāievēro Padomei, SVVA padomei, izpildinstitūcijai – koordinatorei un visiem biedrības darbiniekiem, kuriem visos SVVA stratēģijas īstenošanas posmos ir jāievēro sekojoši principi un vērtības:

- labas pārvaldības principi – darbība ir caurskatāma, efektīva, ir korupciju pilnībā izslēdzoša, veicina līdzdalību, ir iekļaujoša un atsaucīga;
- ilgtspējīgas attīstības principi – darbība ir vērsta uz ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi, pilsonisko sabiedrību un vides aizsardzību;
- cilvēka cieņa, vienlīdzība, cilvēktiesības, brīvība, minoritāšu tiesības, demokrātiskums un likuma vara;
- rezultātu un risku vadības pieejas principu ievērošana.

Biedrības ZBA Ētikas kodeksā ir noteikti padomes locekļu, administratīvo darbinieku, projekta vērtēšanas komisijas locekļu un piesaistīto ekspertu ētikas principi un uzvedības normas, kuras ir saistošas attieksmē pret lēmumiem un citām darbībām, kas saistītas ar Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas projektu izvērtēšanu un lēmumu pieņemšanu.

Interešu konfliktu pārvaldība ir taisnīgas darbības prakses un darbinieku rīcības ētikas principu iekļaušana Biedrības ZBA darbību reglamentējošos dokumentos, paredzot tajos šādus galvenos principus:

1. Biedrība savu darbību īsteno, pamatojoties uz atbilstīgiem godīguma un labākās prakses standartiem. Tā savā darbībā nepieļauj korupcijas un interešu konflikta situācijas, kā arī sagaida līdzvērtīgu attieksmi un uzvedību no darbiniekiem un darījuma partneriem.

¹⁸ <https://ziemelkurzeme.lv/lv/strategija>

2. Noteikts skaidrs pienākumu sadales princips un kārtība, lai pēc iespējas novērstu Interesu konfliktu rašanās iespējamību, kas varētu radīt kaitējumu jebkuru pušu interesēm. Darbinieki neveic darbības, kas var negatīvi ietekmēt vai nodarīt kaitējumu Biedrībai un tās reputācijai, vai ētisku apsvērumu dēļ var tikt apšaubīta darbinieka rīcības objektivitāte un neitralitāte.
3. Pienākumu sadale noteikta Biedrības organizatoriskajā struktūrā, nolikumos, darbinieku amata aprakstos, kā arī pilnvarojuma līmeņos un lēmumu pieņemšanas procesos, un to kontroles mehānismos.

Interesu konflikts ir situācija, kurā darbiniekam vai deleģētai personai, pildot amata pienākumus, jāpieņem lēmums vai jāpiedalās lēmuma pieņemšanā, vai jāveic citas ar amata pienākumiem saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt paša darbinieka vai locekļa, viņa radnieku (par radniekiem uzskatāmi tēvs, māte, vecmāte, vectēvs, bērns, mazbērns, adoptētais, adoptētājs, brālis, māsa, pusmāsa, pusbrālis, laulātais) vai darījumu partneru (persona, kas ir deklarējamās darījumu attiecībās ar darbinieku likuma “[Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā](https://likumi.lv/ta/id/61913-par-interesu-konflikta-noversanu-valsts-amatpersonu-darbiba)¹⁹” izpratnē) personiskās vai mantiskās intereses.

Atbilstoši atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem valsts amatpersonas statuss noteikts:

- lēmēj institūcijas pārstāvjiem – SVVA Padome;
- paraksttiesīgā persona – Koordinators.

Saskaņā ar atbalsta piešķiršanu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem, Interesu konflikta deklarāciju iesniedz:

- projektu vērtēšanas komisijas locekļi;
- lēmēj institūcijas – SVVA Padomes locekļi;
- paraksttiesīgās personas, kas paraksta lēmumus;
- persona, kas protokolē lēmēj institūcijas sēdes.

Uzsākot projektu iesniegumu vērtēšanas procesu, visi Vērtēšanas komisijas locekļi un SVVA Padomes locekļi aizpilda Interesu konflikta neesamības apliecinājumu ar konkrētās projektu kārtas visiem projektu iesniedzējiem.

Ja kādam no Vērtēšanas komisijas locekļiem vai SVVA Padomes locekļiem ir interešu konflikts kādā no vērtējamiem projektu iesniegumiem, tad konkrētais komisijas loceklis nepiedalās visu tās rīcības projektu iesniegumu vērtēšanā konkrētajā kārtā.

¹⁹ <https://likumi.lv/ta/id/61913-par-interesu-konflikta-noversanu-valsts-amatpersonu-darbiba>

4.4. Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra

„Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas” lēmēj institūcija (padome) uzrauga Stratēģijas īstenošanas gaitu. Informāciju, kas nepieciešama stratēģijas ieviešanas rādītāju novērtēšanai sagatavo biedrības izpildinstitūcija – koordinators / administratīvais vadītājs.

Stratēģijas pastāvīgo uzraudzības īstenošanu organizē biedrības koordinators/ administratīvais vadītājs, apkopojot visu informāciju par stratēģijai atbilstošo un apstiprināto projektu īstenošanas gaitu un rezultātiem, kā arī veicot projektu uzraudzību to īstenošanas vietās.

Biedrības administratīvais vadītājs organizē un nodrošina **projektu īstenošanas saturisko uzraudzību**, seko līdzi projektu mērķa īstenošanai un ne mazāk kā vienu reizi katram projektam uzraudzības laikā klātienē apseko projekta īstenošanas vietu, seko līdzi īstenoto projektu aktivitātēm un publicitātēm, un fiksē tās pie projektu dokumentācijas. Apsekojot klātienē projektus to īstenošanas vietās, veic foto fiksācijas un saglabā informāciju ar Lauku atbalsta dienesta (LAD) elektronisko aplikāciju. Papildus sagatavo projekta saturiskā novērtējuma aprakstu, pievieno to projekta dokumentācijai un ievieto LAD elektroniskā pieteikuma sistēmā (EPS). Apmācību un prasmju apguves projektu uzraudzība tiek veikta organizēto nodarbību laikā.

Stratēģijas ieviešanas rādītāju novērtēšanai tiek izmantota informācija no projektu iesniegumiem un pārskatiem, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Centrālās statistikas pārvaldes, Lursoft datu bāzes, vietējām pašvaldībām un biedrības informācijas datu apkopojumiem.

Informāciju reizi gadā apkopo un ziņojuma veidā iesniedz padomes sēdē izskatīšanai, kurā analizē sasniegto rādītāju rezultātus, precizē konkrētus uzdevumus un veicamos pasākumus Stratēģijas mērķu sasniegšanai. Nepieciešamības gadījumā sagatavo Stratēģijas grozījumus.

Ikgadējo Stratēģijas ieviešanas novērtēšanas ziņojumu prezentē biedrības gada kopsapulcē un ievieto biedrības mājas lapā www.ziemeļkurzeme.lv.

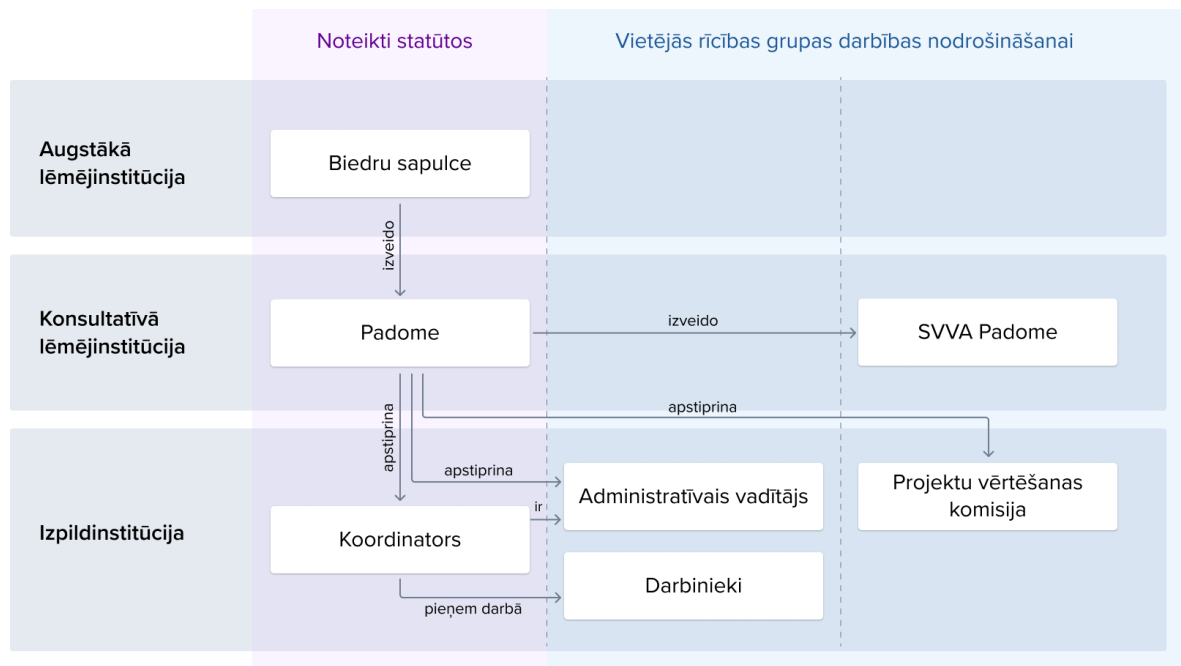
Pēc katras izsludinātās kārtas vērtējuma pabeigšanas vai pasākuma īstenošanas, biedrības darbinieki apkopo informāciju par apstiprinātiem projektiem un to ietekmi uz rīcības iznākumu un mērķa rezultātu. Papildus tiek uzkrāta informācija par projektu iesniedzēja klasifikāciju (fiziska persona, mājražotājs, SIA, ZS, ZvS, IK), jaunradītām darba vietām, inovatīviem un aprites risinājumiem/projektiem, ieguldījumiem kultūrvēsturiskā mantojumā, īstenotiem pasākumiem dabas vides saglabāšanas vai uzlabošanas jomā, sociālās atstumtības riska grupu iespējām iekļauties sabiedrībā, mācību un jauniešu interešu projektiem, tīklošanās un sadarbības projektiem, pieredzes apmaiņas un mācību pasākumiem un to dalībnieku skaitu.

Divas reizes Stratēģijas ieviešanas periodā – 2025.gada otrajā pusē un perioda beigās biedrība ZBA plāno paplašinātu Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas ieviešanas ietekmes izvērtēšanu uz teritorijas attīstību.

4.5. Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija

Par Sabiedrības virzītās vietējās stratēģijas ieviešanu biedrībā “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” ir atbildīgi:

1. Biedru sapulce;
2. Biedrības padome;
3. SVVA padome;
4. Projektu vērtēšanas komisija;
5. Koordinators - administratīvais vadītājs.

Biedru sapulce ir augstākā lēmējinstītūcija, kas apstiprina biedrības padomi, kura nodrošina partnerības principu un iespējami plašu biedrības ZBA teritorijas pārstāvību.

Biedrības padome ir pastāvīgi funkcionējošā vadības lēmējinstītūcija, kas apstiprina biedrības izpildinstītūciju – koordinatoru un projektu vērtēšanas komisiju un tās darbības nolikumu.

Padome pieņem lēmumu par Stratēģijas apstiprināšanu, grozījumiem un ziņojumus par stratēģisko mērķu sasniegšanu. Biedrības padome pieņem lēmumus par projekta konkursu izsludināšanu un apstiprina SVVA padomes sastāvu.

Projektu vērtēšanas komisija nodrošina izsludinātā konkursa kārtībā iesniegto projektu vērtēšanu atbilstoši padomes apstiprinātajam projektu vērtēšanas komisijas nolikumam un piemēro katras rīcības vērtēšanas kritērijus atbilstoši apstiprinātai metodikai. Projektu vērtēšanas komisija sagatavo priekšlikumu SVVA padomei par projektu iesniegumu atbilstību stratēģijai.

SVVA padome pieņem lēmumus par projektu iesniegumu atbilstību stratēģijai un apstiprina projektu vērtēšanas komisijas protokolus un kuru pamata administratīvais vadītājs sagatavo individuālos projektu lēmumus un nosūta tos projektu iesniedzējiem.

Projektu lēmumu pārsūdzības izskata biedrības padomes priekšsēdētājs, kurš konsultējas ar projekta vērtēšanas komisiju un nepieciešamības gadījumā piesaista neatkarīgus ekspertus un juristus.

Biedrības ZBA koordinators pilda izpildinstitūcijas pienākumus un reizē ir projektu administratīvais vadītājs, kas nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamās apmācības, informējošos seminārus un citas aktivitātes saskaņā ar LEADER/SVVA projektu īstenošanas un aktivizēšanas principiem, kā arī uzrauga projektu rezultātus un organizē stratēģijas rezultatīvo rādītāju apkopošanu.

Lai efektīvāk nodrošinātu teritoriāli lielās VRG/ZVRG un divu fondu projektu konkursu organizēšanu un konsultāciju sniegšanu potenciāliem projektu iesniedzējiem, projektu īstenošanas uzraudzību, teritorijas iedzīvotāju un uzņēmēju aktivizēšanu, sadarbības un tīklošanās pasākumu organizēšanu, biedrība ir piesaistījusi papildus divus darbiniekus uz pilnu darba laiku un trīs uz nepilnu darba laiku.

Biedrība jau otro gadu abonē tiešsaistes ZOOM platformu, kas nodrošina biedrības darbinieku kopdarbību no attālinātām darba vietām, attālinātās konsultācijas potenciāliem projektu iesniedzējiem un saziņu ar sadarbības partneriem.

5. FINANSĒJUMA SADALES PLĀNS

12. Tabula

Nr. p.k.	Mērķis	Stratēģiskā plāna intervencē		Programma zivsaimniecības attīstībai (PZA)	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Stratēģiskā plāna intervencē)	atbalsta apmērs (euro)*	atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu PZA)	atbalsta apmērs (euro)*
1.	Konkurētspējīga un ilgtspējīga lauku uzņēmējdarbība	51	702 194,88		
2.	Pievilcīga dzīves vide un aktīvas lauku kopienas	43,5	598 930,92		
	Sadarbības pasākumi	5,5	75 726,90		
3.	Konkurētspējīga un ilgtspējīga jūras piekraste Ziemeļkurzemē			43,8	4 506 120,84
	Sadarbības pasākumi			1,4	149 200,00
4.	Sakārtota un labiekārtota osta zivsaimniecības nodrošināšanai			54,8	5 627 543,50
Kopā		100	1 376 852,70	100	10 292 864,34
t. sk. uzņēmējdarbības attīstībai		51	702 194,88		

PIELIKUMI

P1. Stratēģijas sasaiste ar iepriekšējā plānošanas periodā sasniegtiem rezultātiem

Stratēģijas sasaisti ar iepriekšējā plānošanas perioda rezultātiem sniedz ieteikumi, kas apkopti pētījumā “Vietējās attīstības stratēģijas 2015 – 2020. gadam īstenošanas novērtējums”, ar kuru var iepazīties biedrības mājas lapā: <https://ziemelkurzeme.lv/lv/petijumi>.

Novērtēšanas ziņojuma konspektīvs apkopojums:

1. Biedrības ZBA SVVA stratēģijas teritorija ir viendabīga, bet ne vienāda dabas resursu, iedzīvotāju sastāva un struktūras ziņā. Gatavojot nākamo stratēģiju iespējams veikt atsevišķu teritoriju specializāciju. Iespējams definēt stratēģiskos projektus, kas kādai no teritorijām iedotu papildus stimulu un iekšēji saliedēties, domāt par kooperāciju. Tas attiecas gan uz lauksaimniecības produktu pārstrādātājiem un zivsaimniekiem, gan citu uzņēmējdarbības nozaru kooperācijām.
2. Aktīvāk uzrunāt un atbalstīt sabiedriskās organizācijas, kas strādā un pārstāv sabiedrības mazāk aizsargātās grupas. Nepieciešams īstenot pasākumus sociālas ievirzes organizāciju kapacitātes stiprināšanai, jo tās var būt ļoti nozīmīgs resurss sociālā atbalsta sniegšanai teritorijās, kur pašvaldības kapacitāte šo funkciju nodrošināšanai ir ierobežota.
3. Kritērijos iekļaut lielāku atbalstu sociālo uzņēmumu attīstībai biedrības teritorijā.
4. Iedzīvotāju skaita samazināšanos un darbaspējas vecuma iedzīvotāju aizbraukšana no lauku teritorijām iespējams mazināt, turpinot attīstīt jaunas darba vietas un vidi uzņēmējdarbības uzsākšanai. Vienlaikus nepieciešams uzlabot dzīves vides apstākļus vietējiem iedzīvotājiem – kvalitatīvu pakalpojumu pieejamība, daudzveidīgas sabiedriskās aktivitātes, sakārtota apdzīvoto vietu infrastruktūra un dzīvojamā fonda pieejamība.
5. Iesaistīt jauniešus jau no paša sākuma Stratēģijas plānošanā un ieviešanas procesā, tostarp komunikācijā. Jaunatne nav mērķa grupa, bet gan dalībnieks jaunatnes un depopulācijas jautājumu risināšanā.
6. Jaunatnes un iedzīvotāju skaita samazināšanas pasākumi var sākties ar nelieliem soļiem. Būtiska nozīme ir novatoriskiem pasākumiem, kas izstrādāti kopā ar dažādām vietējās ekonomikas nozarēm, un šiem pasākumiem jābūt daļai no ilgtermiņa stratēģijas pieejas. Svarīgi ir mainīt klusās piekrastes un nomaļo lauku apvidus vēstījumus uz pozitīvākiem, redzamākiem (spilgtākiem).
7. Cilvēkiem ir jāvēlas pārmaiņas, lai tās varētu notikt. Līdztekus izaicinājumu identificēšanai, iesaistīt kopienu un pašiem iesaistīties risinājumu īstenošanā. Stipru lauku pamatā ir dinamiskas lauku kopienas. Ņemot vērā Latvijas lauku iedzīvotāju mentalitāti, ir svarīga individuāla un tieša komunikācija. Tikpat svarīga tieša un individuāla komunikācija ar piekrastes zvejniekiem un vietējo zivju pārstrādātājiem.
8. Nozīmīgs rīks var būt iedzīvotāju padomes, lai nodrošinātu mazo pagastu un attālo teritoriju balsi un iedzīvotāju pārstāvniecību dažādos mērogos.
9. Lai finanses sniegtu labāku atdevi, veidot saķeres punktus ar vietējo līmeni, ar iedzīvotājiem, kuri gatavi realizēt iniciatīvas atbilstoši vietējām vajadzībām, jaunajām tendencēm un iespējām Eiropā.
10. Nākamajā SVVA stratēģijā iekļaut ar biedrības ZBA teritoriju saistīto citu iestāžu un organizāciju stratēģiju īsu apkopojumu un to atbilstības izvērtējumu vietējām vajadzībām, tas ļaus teritorijas iedzīvotājiem un mērķgrupu pārstāvjiem vieglāk saskatīt sava pagasta vai jomas plānoto attīstības perspektīvu novada/reģiona kontekstā.

11. Organizēt mērķētas konsultācijas ar LIAA, t.i. Ventpils un Talsu biznesa inkubatoru, kā arī valsts attīstības finanšu institūciju ALTUM par jomām un uzņēmējdarbības nozarēm, kuras ir prioritāras teritorijā, kā arī par to vai un kā biedrības ZBA VRG ar šīm institūcijām darbojas “sazobē”.
12. Pārdomāti formulēt Stratēģijas mērķus, rīcības un prioritātes, kā arī to sasniedzamos rādītājus. Potenciālajiem un esošajiem projektu īstenotājiem ir skaidri jāsaprot, kā viņu konkrētā projekta iecere virzīs uz mērķa sasniegšanu. Izstrādājot SVVA stratēģiju, ieteicams veikt tās sākotnējo novērtējumu, lai precizētu stratēģijas struktūru un formulējumus.
13. Vērtēšanas kritērijus formulēt un aprakstīt tā, lai nerodas plašas interpretācijas iespējas. Nepieciešams definēt tiem precīzākus raksturlielumus vai parametrus, kā tos izprast biedrības ZBA SVVA stratēģijas kontekstā, sniegt atbilstošus piemērus.
14. Inovācijas laukos rada nevis lielās kooperācijas, bet gan paši iedzīvotāji. Nākamā stratēģijā ieteicam noteikt projektiem inovācijas pakāpi. Piemēram: Ja projektā plānotās darbības vai iegādes ar inovāciju sastāda vismaz 51% no kopējām projekta izmaksām, tad projektu atzīst par inovatīvu. Iespējams inovācijas novērtēšanas kritērijā iekļaut “daļēji inovatīvs” novērtējumu, ja projektā inovācijas ir virs 26%. Par inovācijas līmeņa novērtējumu ir jāveic plašākas diskusijas.
15. Lielais īpaši aizsargājamo dabas teritoriju skaits un to aizņemtās platības loģiski nosaka to, ka SVVA stratēģijā jāakcentē ilgtspējīga tūrisma attīstīšanas perspektīva, piemēram, dabas tūrisms, ekotūrisms, kulinārais, kultūras u.tml. virzienu viesmīlības jomas. Tūrisma biznesu sadarbība un kompleksi piedāvājumi varētu būt nākotne biedrības ZBA teritorijā.
16. Jāveido ilgtermiņa atbalsta sistēma, kas ļauj stiprināt projektu sagatavošanas un īstenošanas kapacitāti. Lai pilnveidotu VRG sadarbību ar mērķauditoriju, ieteicams veidot jaunus atbalsta veidus, piemēram, tīklošanās pasākumus starp projektu īstenotājiem – pieredzes apmaiņa, sadarbība, kopprojekti; regulāra sazināšanās vai vizītes projektu īstenošanas vietās.
17. Ieteicams izstrādāt biedrības ZBA Komunikācijas kalendāro un finanšu plānu jaunajam plānošanas periodam, paredzot finansējumu sabiedrības informēšanas, diskusiju, pieredzes apmaiņas un citu vietējās sabiedrības aktivizēšanas pasākumu nodrošināšanai.
18. Turpināt pilnveidot un attīstīt VRG kapacitāti un sadarbības tīklus gan vietējā, gan starptautiskā līmenī.

P2. SVVA stratēģijas izstrādes procesa apraksts

Jaunā perioda Stratēģijas sagatavošanu biedrība iesāka jau 2022. gada vidū ar pētījumu “Biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācija” Vietējās attīstības stratēģijas 2015-2020.gadam īstenošanas novērtējums” un darbu turpināja līdz stratēģijas iesniegšanai vērtēšanas komisijai 2023.gada jūlijā.

Biedrība uzsāka stratēģijas izstrādes sagatavošanās posmu, ņemot vērā iepriekšējo pieredzi un zināšanas par teritoriju. Stratēģijas sagatavošanā ir ievēroti visi LEADER pieejas principi. Lai sagatavotu stratēģiju, kas balstīta uz vietējām vajadzībām, biedrība rīkoja seminārus un fokusgrupas ar VRG teritorijas iedzīvotāju, pašvaldību, sabiedrisko organizāciju un uzņēmēju līdzdalību. Biedrība apkopoja un analizēja informāciju, veica dokumentu izpēti. Balstoties uz informāciju par teritorijas rādītājiem un iedzīvotāju viedokļu apkopojumu, biedrība noteica VRG teritorijas vajadzības, savukārt balstoties uz teritoriju vajadzībām, veidoja SVID analīzi, prioritāšu, mērķu un rīcību noteikšanu, tad attiecīgi sekoja stratēģijas teksta izstrāde - dokumenta uzrakstīšana. Komentēt un papildināt sagatavotais stratēģijas projektu tika uzaicināti visi biedrības ZBA biedri. Divas nedēļas stratēģijas projekts bija publiski pieejams biedrības ZBA mājas lapā: www.ziemeļkurzeme.lv. Biedru rindās ir septiņi zivsaimniecības pārstāvji, kuru viedoklis ir uzklausīts dokumenta izstrādē.

Stratēģijas izstrādē biedrība pielietoja sekojošas metodes:

Aptaujas

Lai noskaidrotu kopienas viedokli par pagastu attīstības virzību, kā arī risināmajām vajadzībām un Eiropas Zaļā kursa aktualitāti LEADER atbalsta kontekstā, biedrība veica 3 aptaujas. Anketēšana notika interneta vidē trīs mērķa grupām: (1) biedrības ZBA teritorijas NVO un aktīvie iedzīvotāji, (2) biedrības ZBA teritorijas pagastu un pilsētu pārvaldnieki un atsevišķi citi pašvaldību darbinieki un (3) uzņēmējdarbības projektu iesniedzēji un īstenotāji, (4) piekrastes zvejnieki. SVVA stratēģijas novērtēšanas aptaujas dod informāciju startam stratēģijas bāzes vērtībām.

Fokusgrupas

No 2021. gada aprīļa līdz 2022. gada februārim notika darbs ar 7 fokusgrupām – Vārvē, Tiņģerē, divas reizes Mazirbē, Ancē, Jūrkalnē un Miķeļtornī. Katra no tikšanās reizēm bija ar savu īpašu ievirzi, mērogu un mērķgrupu izvēli. Uzņēmējdarbības vides fokusgrupās Vārvē, Ancē un Jūrkalnē biedrība izzināja, kādas vajadzības ir aktuālas un risināmas pārstāvētajos pagastos vai darbības jomās. Tiņģerē un Popē uzklusēja sabiedrisko organizāciju biedrus, t.sk. aktīvos iedzīvotājus. Kopienas stiprināšanu un lauku nākotnes perspektīvu analizēja eksperti. Savukārt Mazirbē un Miķeļtornī iedzīvotāju sapulce notika viedo ciemu iniciatīvas kontekstā. Dalībnieki ģenerēja idejas par kopienas un teritorijas attīstību, un žūrijas visaugstāk novērtētajai projekta idejai piešķīra finansējumu. Visās fokusgrupās kopā piedalījās ap simt dalībnieku, pārstāvēdamos dažādus biedrības ZBA teritorijas pagastus un sabiedrības grupas.

Visos piekrastes pagastos diskusijās papildus pārrunāti ar piekrastes infrastruktūru, piekrastes zvejas nodrošināšanu, zvejas un tūrisma sezonālātes mazināšanu saistīti jautājumi.

Diskusijas

2023. gada 20.aprīlī notika diskusija ar zivsaimniecības pārstāvjiem par nepieciešamajām investīcijām Ventspils ostā un 2023.gada 9. un 11. maijā diskusijas ar Ventspils novada un Talsu novada pašvaldības pārstāvjiem par SVVA stratēģijas mērķu un rīcību saskaņotību ar biedrības teritorijā iekļauto pašvaldību attīstības plānu stratēģijas mērķiem un rīcībām.

Ar piekrastes zvejniekiem par nākamā perioda prioritātēm tika diskutēts jau 2022.gada 6.oktobrī Kolkā, kad veikta arī visu klātesošo piekrastes zvejnieku aptauja.

Sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģijas (SVVA stratēģija) izstrādei īstenotie pasākumi

Nr. p.k	Norises vieta	Nosaukums	Norises laiks	Pasākuma veids	Darbinieku skaits
1.	ZOOM - Jūrkalne	Diskusija “Kādi esam un gribam būt. Viedā kopiena.”	14.05.2021	Darba grupas (FG, SVID)	13
2.	ZOOM - Ance	Diskusija “Kādi esam un gribam būt. Viedā kopiena.”	27.04.2021	Darba grupas (FG, SVID)	9
3.	ZOOM - Tiņģere	Diskusija “Kādi esam un gribam būt. Viedā kopiena.”	07.05.2021	Darba grupas (FG, SVID)	13
4.	Internets	Pagasta pārvalžu vadītāju aptauja	01.11.2021	Aptauja	22
5.	Internets	Uzņēmēju aptauja	28.10.2021	Aptauja	62
6.	Internets	NVO aptauja	13.11.2021	Aptauja	19
7.	Mazirbe	Diskusija par Ziemeļkurzemes Dižjūras piekrasti	23.11.2021.	Darba grupas (FG, SVID)	16
8.	Hibrīdpasākums - Zoom + klātie (Ventava)	Sarunas par nākotni, Ventava, Vārves pagasts	25.01.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	9
9.	Hibrīdpasākums - Zoom + klātie (Tiņģere)	Sarunas par nākotni, Tiņģere, Īves pagasts	26.01.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	8
10.	Kolka	Par Kolkas ciema nākotnes iespējām. SVID	06.04.2022	Iedzīvotāju forums	52
11.	Kolka	Par Kolkas ciema kopienas rīcības plānošana.	20.04.2022	Iedzīvotāju forums	23
12.	Kolka	Par Kolkas ciema kopienas rīcības plānošana.	05.05.2022	Iedzīvotāju forums	16
13.	Zlēkas	Kopienas aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	04.10.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	13
14.	Kolka	Piekrastes zvejnieku atbalsta pasākums ar zvejnieku aptauju	06.10.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	13
15.	Ugāle	Kopienas aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	11.10.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	17
16.	Dundaga	Laukos dara, rada, aug – KOPĀ!	21.10.2022	Seminārs	31

17.	Pūņas	Kopienų aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	25.10.2022	Darba grupas (FG, SVID)	6
18.	Zūras	Kopienų aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	03.11.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	9
19.	Užava	Kopienų aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	15.11.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	7
20.	Pope	Kopienų aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	22.11.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	12
21.	Dundaga	Kopienų aktīvo iedzīvotāju sapulce par vietējās dzīves un biznesa vīziju	06.12.2022.	Darba grupas (FG, SVID)	20
22.	Ance	Fokusgrupas diskusija Viesmīlības bizness un dabas tūrisms	22.02.2023.	Darba grupas (FG, SVID)	24
23.	Pope	Fokusgrupas diskusija NVO pārstāvjiem	14.04.2023.	Darba grupas (FG, SVID)	35
24.	Ventspils	Ventspils osta zivsaimniekiem	20.04.2023.	Darba grupas (FG, SVID)	6
25.	Ventspils	Diskusija ar Ventspils novada pašvaldību	9.05.2023.	Darba grupa, diskusija	8
26.	Talsi	Diskusija ar Talsu novada pašvaldību	11.05.2023.	Darba grupa, diskusija	9

Kopējais stratēģijas sagatavošanā iesaistīto iedzīvotāju, sabiedrisko organizāciju, uzņēmēju un pašvaldības speciālistu skaits ir 472.

Dokumentu analīze

Izstrādājot stratēģiju, biedrība analizēja projektu dokumentācijas, vietējā, reģionālā un nacionālā līmeņa plānošanas dokumentus, saistošos normatīvos aktus un citus ar pētījuma tematiku saistītos avotus.

Stratēģiju izstrādāja biedrības “Ziemeļkurzemes biznesa asociācijas” darbinieki.